

N 5—6

MARTO :: APRILO

1911

ЗВѢЗДА РИГИ

30 Коп.

СЕРІЯ 1.

1 SERIO

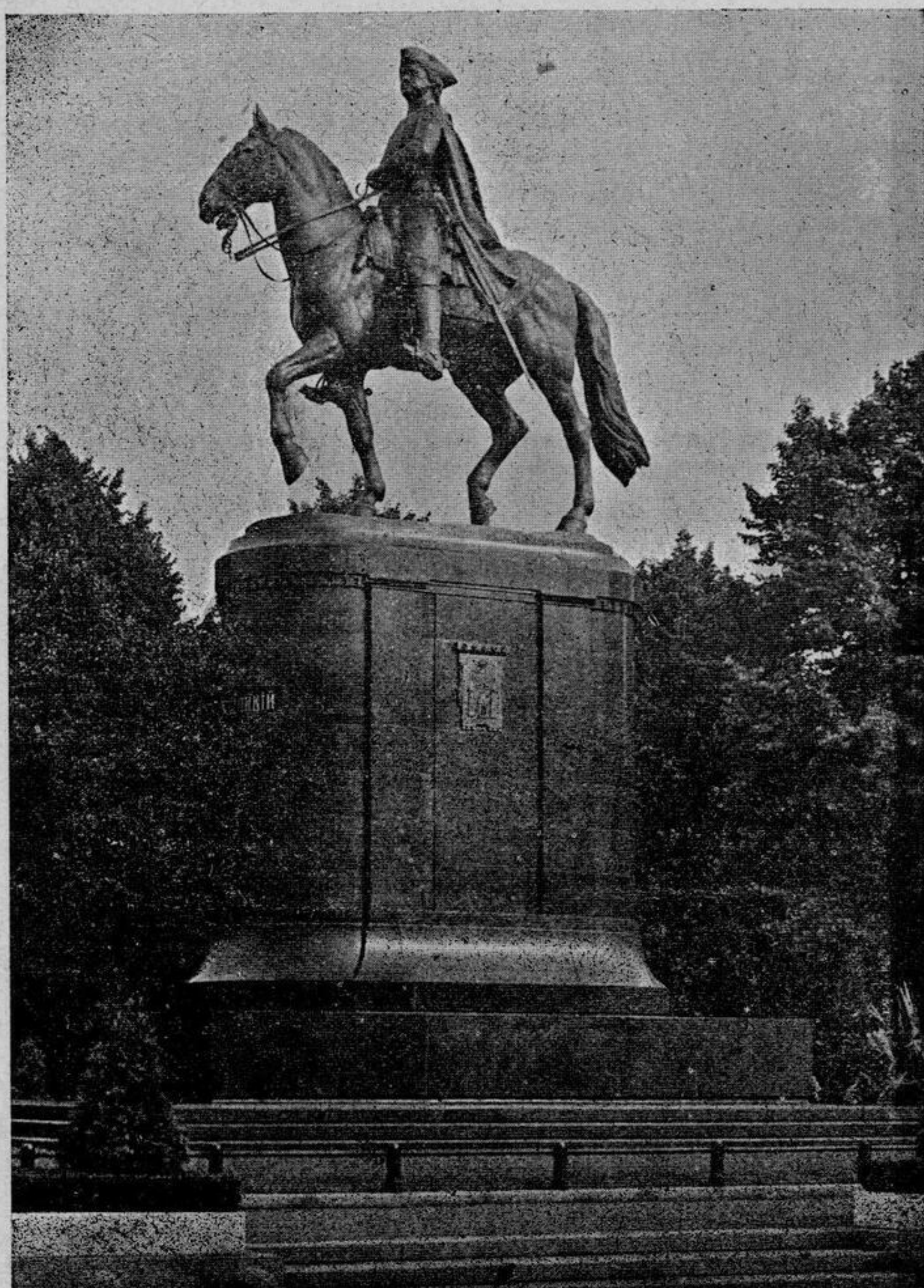
Sm 0,30

RIGA STELO

ЖУРНАЛЪ ПОСВЯЩЕН-
НЫЙ ПРАКТИЧЕСКОМУ
ПРИМѢНЕНІЮ МЕЖДУ-
НАРОДНАГО ЯЗЫКА
ЭСПЕРАНТО.

MONATA REVUO POR LA
PRAKTIKA UZADO DE LA
LINGVO INTERNACIA
ESPERANTO.

SUPLEMENTO POR ABONANTOJ: ESPERANTA BIBLIOTEKO INTERNACIA N 5-6.

LITERATURA FAKO.

Leo Tolstoj.

LA MORTO DE IVANO ILJIĈ.

Novelo.

Ĉapitro II.

La pasinta vivhistorio de Ivano Iljiĉ estis la plej simpla kaj ordinara, tamen la plej terura.

Ivano Iljiĉ mortis kvardekkvinjara, kiel membro de l'Apelacia Juĝejo. Li estis filo de oficisto, farinta en Peterburgo en diversaj ministerioj kaj departamentoj la karieron, kondukantan la homojn al tiu situacio, en kiu kvankam klare montriĝas, ke plenumi ian ajn realan oficon ili tute ne taŭgas, ili tamen pro sia longa pasinta servado kaj rangoj ne povas esti elpelitaj, kaj tial ricevas intence kreitajn fikтивajn oficojn kaj nefikтивajn spesmilmilojn de ses ĝis dek, — kun kiuj ili atingas la plej grandan aĝon.

Tia estis sekreta konsilisto, malnecesa membro de diversaj malnecesaj institucioj, Ilio Efimyĉ Golovin. Li havis tri filojn. Ivano Iljiĉ estis lia dua filo. La plej aĝa faradis la saman karieron, kiel la patro, nur en alia ministerio kaj jam estis proksimiĝanta la ofican aĝon kun la inercia salajro. La tria filo estis nesukcesulo. Ĉe diversaj oficoj li jam malutilis al si kaj nun havis iun fervojan oficon; lia patro, la fratoj, kaj precipe iliaj edzinoj ne nur tute ne ŝatis lin vidi, sed sen ekstrema okazo eĉ ne aludis pri lia ekzisto.

La fratino estis edzino de barono Gref peterburga oficisto, samspeca kun lia bopatro. Laŭ la famo Ivano Iljiĉ estis nomata „le phénix de la famille“ (fenikso de la familio). — Ne tiel senemocia kaj akurata, kiel la pli aĝa, tamen ne tiel senpripensa, kiel la pli juna, li estis io meza inter ili — sprita, vigla, agrabla kaj lojala. Oni lin edukis kune kun la pli juna frato en la lernejo de juroscienco. La pli juna ne finis la studaron kaj estis elpelita el la 5-a klaso. Ivano Iljiĉ finis sukcese. En la juroscienca lernejo li jam estis tia, kia li sin montris poste, dum tuta sia vivo: homo kapabla, gaje bonanima kaj societema, sed severe plenumanta tion, kion li opi-

niis sia devo; kaj kiel sian devon li konsideris ĉion, kio estis konsiderata kiel tian de la plej alte starantaj homoj.

Nek dum la knabeco, nek poste dum la plenaĝo, li, serĉis favorojn, sed de la plej frua juneco li, kiel muŝo al la lumo emis serĉi la kompanion de plej altigitaj homoj, imitante iliajn manierojn, iliajn vivrigardojn kaj aranĝante amikajn rilatojn kun ili. Ĉiuj allogoj de l'infaneco kaj juneco pasis por li sen grandaj postesignoj; li sin donadis al la volupto, al la famamo, kaj, fine en la superaj klasoj al la liberaleco, sed nur ĝis certaj limoj, kiujn ĝuste montris al li lia sento.

En la juroscienco estis faritaj de li agoj, kiuj antaŭe ŝajnis al li grandaj abomenaĵoj kaj eĉ farante ilin, li sentis abomenon kontraŭ si mem, sed poste, vidinte, ke tiaj agoj estis same farataj de l'altranguloj kaj ne konsiderataj de ili, kiel malbonajn li, kvankam neniam konfesante ilin bonaj, tute forgesis ilin, kaj sentis nenian ĉagrenon, rememorante pri ili.

Fininte la lernejon de juroscienco kun la rango de l'deka klaso kaj ricevinte de l'patro monon por la ekipoj, Ivano Iljiĉ mendis sian vestaĵon ĉe Ŝarmer, pendigis al siaj brelokoj medaleton kun la surskribo, *respice finem* (rigardu la finon.), adiaŭis la princon *) kaj la edukiston, tagmanĝis kun la kamaradoj ĉe Donon kaj kun la novaj modaj valizo, tolaĵo, vestaĵo, razilaro, tualetilaro kaj pledo, menditaj kaj aĉetitaj en la plej bonaj magazenoj, forveturis provincon, por servi ĉe guberniestro, kiel oficisto por specialaj komisioj: tiun oficon havigis al li la patro.

En la provinco Ivano Iljiĉ tuj aranĝis por si la saman facilan kaj agrablan situacion, kian li havis en la Juroscienco. Li servis, faris karieron, samtempe agrable kaj konvene sin amuzante, iafaje li ve-

*) Princo Petro Oldenburg, patrono de la Juroscienca lernejo en St. Peterburgo, Rim. de la tradukinto.

turis pro komisio de l'estraro en la distriktojn, sin tenis kun digneco rilate al superuloj same, kiel al subuloj, — plie, kun la precizeco kaj nekoruptebla honesteco, pro kiu li ne povis ne esti fiera, plenumis la donitajn al li komisionojn, — prefere pri la aferoj de skismuloj.

En la oficaj aferoj li estis, spite sia juneco kaj gaja amuzemo, treege diskreta, oficiala kaj eĉ severa; sed en la societo li estis ofte flirtema, sprita kaj ĉiam bonanima, konvena kaj bonenfant (bona infano), tiel lin nomis liaj geestroj, kiuj lin rigardis kvazaŭ familianon.

Okazis en la provinco intrigo kun unu el la sinjorinoj, altrudinta sian amon al la dandema juristo, estis ankaŭ amuzo kun modistino; estis drinkadoj kun venintaj kampadutantoj kaj vizitoj enmalproksiman straton post vespermanĝo; estis flatservemo al la ĉefo, eĉ al lia edzino; sed ĉio ĉi portis la stampon de tiel alta konveneco, ke oni ne povis ĝin nomi per mallaŭdaj vortoj: ĝi nur estis konforma al la franca diro: *il faut que jeunesse se passe* (estas necese, ke juneco pasu). Ĉio fariĝadis puramane, en puraj ĉemizoj, kun francaj paroloj kaj, ĉefe, en la plej alta societo, sekve, kun aprobo de altrangaj homoj.

Tiamaniere elservis Ivano Iljiĉ kvin jarojn, kaj venis ŝanĝo de ofico. Aperis novaj juĝaj institucioj; oni bezonis novajn homojn.

Kaj Ivano Iljiĉ fariĝis tiu nova homo.

Al Ivano Iljiĉ oni proponis la oficon de l'juĝa esploristo, kaj Ivano Iljiĉ ĝin akceptis, malgraŭ ke tiu ofico troviĝis en alia gubernio, kaj li estis devigata forlasi la interrilatojn, jam ligitajn, kaj ekligi novajn. La amikoj akompanis lin vojaĝontan; oni sin fotografigis grupe, oni solene donacis al li arĝentan cigaredujon, kaj li forveturis la novan oficlokton.

Kiel juĝa esploristo, Ivano Iljiĉ estis tiasama *comme il faut*, konveneca, scianta apartigi oficajn devojn de la vivo privata kaj imponanta al ĉiuj tiel same, kiel li faris, estante oficisto por specialaj komisionoj. La servado mem de esploristo prezentadis por Ivano Iljiĉ multe pli da intereso kaj allogo, ol la antaŭa. Dum

la antaŭa servado estis agrable liberpaŝe en la ŝarmera uniformo iri preter la tremantaj kaj atendantaj akcepton petantoj kaj oficaj personoj, enviantaj lin, rekte en la kabineton de l'ĉefo kaj sidiĝi kun cigaredo apud li por trinki teon, sed la homoj, senpere dependantaj de lia arbitro, estis malmultaj. Tiaj homoj estis sole distriktaj poliestroj kaj skismuloj, kiam oni lin sendis kun komisionoj: al li plaĉis ĝentile, preskaŭ kamarade, kondukti kontraŭ tiaj dependaj de li homoj, li trovis plezuron sentigi, ke jen li, kiu povas dispremi, traktas kun ili amike, simple. Similaj homoj tiutempe estis malmultaj. Nun, kiel juĝa esploristo, Ivano Iljiĉ sentadis, ke ĉiuj, senescepte — eĉ la plej eminentaj memkontentaj homoj, — estas en liaj manoj kaj li bezonas nur skribi kelkajn vortojn sur papero kun titolo, kaj tiun eminentan, memkontentan homon oni alkondukos al li, kiel akuzaton aŭ atestanton, kaj se li ne bonvolos lin sidigi, — tiu homo starados antaŭ li kaj respondados liajn demandojn. Ivan Iljiĉ neniam trouzis tiun potencon, male, li penadis moderigi liajn elmontrojn, sed en la konscio de tia potenco kaj en la eblo ĝin malpliigi, konsistis por li la ĉefa interes kaj allogo de lia nova servado. En la servado mem, nome ĉe la juĝaj esploroj, Ivano Iljiĉ tre, rapide sin kutimigis al tia procedo, dankal kiu li forigadis de si ĉiujn cirkonstancojn, ne koncernantajn la servadon, kaj vestis ĉiun la plej komplikajn aferojn per tia formo, en kiu la afero nur ekstere maniere rebrilis sur la papero kaj lia persona opinio tute forestis, sed, ĉefe ĉeestis la tuta postulata formalajo. Tia agado estis nova. Kaj li fariĝis unu el la novaj homoj, praktike ellaborintaj la aplikon de l'statutoj de l' jaro 1864-a.

Veninte novan urbon por la ofico de juĝa esploristo, Ivano Iljiĉ faris novajn konatiĝojn, interrilatojn, li ekprenis iom alian sintenadon kaj kondutmanieron. Li sin tenis en ia dignoplena apartiĝo de l' gubernia estraro, elektis plej bonan rondon el la juĝaj oficistoj kaj riĉaj nobeloj, loĝantaj en la urbo, kaj sin montris iomete malkontenta de la registaro, kaj prenis la tonon de modere liberala kaj civilizita regnano. Samtempe, tute ne ŝanĝinte la elegantecon de sia tualetto,

Ivano Iljiĉ en sia nova ofico ĉesis ĉirkaŭ-
razi la mentonon kaj lasis sian barbon
kreski, kie ĝi volas.

La vivado de Ivano Iljiĉ en la nova
urbo aranĝiĝis tre agrable: la societo,
frondanta kontraŭ la guberniestro, estis
interkonsenta kaj bona; la salajro estis
granda, ankaŭ ne malgrandan agrablon
al la vivo aldonis tiam la visto, kiun
ekludis Ivano Iljiĉ; li havis kapablon ludi
kartojn gaje, rapide kaj tre subtile kom-
binante — tial entute li estis ĉiam kun
gajno.

Post du jaroj da servado en la nova
urbo, Ivano Iljiĉ renkontis sian estontan
edzinon. Praskovio Feodorovna Miĥel
estis la plej alloga, sprita, ĉarma fraŭlino
el la societo, kie rondumis Ivano Iljiĉ.
Inter aliaj amuzoj kaj distroj post la la-
boroj de esploristo, Ivano Iljiĉ ekligis
petolajn flirtajn rilatojn kun Praskovio
Feodorovna.

Ivano Iljiĉ, estante oficisto por specia-
laj komisionoj, dancis simple pro plezuro;
sed kiel juĝa esploristo, li dancis jam nur
pro escepto. Li dancis jam kun speciala
senco, kvazaŭ por diri: kvankam mi ser-
vas ĉe novaj institucioj kaj atingis jam
la kvinan klason, — tamen okaze mi po-
vas pruvi, ke mi dancas pli bone, ol la
aliaj. Tiel iafoje, je fino de balo, li dan-
cis kun Paraskovio Feodorovna kaj, pre-
cipe per tiuj dancoj li venkis ŝin. Ŝi
ekamis lin. Ivano Iljiĉ ne havis klaran
nepran intencon edziĝi, sed kiam la fraŭ-
lino estis lin ekaminta, li konsideris
pri tio. „Efektive, kial ne edziĝi?“ lidi-
ris al si mem.

Paraskovio Feodorovna estis fraŭlino
ne malbeleta; de bona nobela familio,
ŝi posedis kapitaleton. Ivano Iljiĉ povis
aspiri pli belan partion, sed tiu ĉi estis
tamen bona. Ivano Iljiĉ havis sian salaj-
ron, li esperis, ke ŝi alportos samvaloran
renton. Bona parenkaro; ŝi estas aminda,
beleta kaj tute konvena virino. Diri, ke
Ivano Iljiĉ edziĝis, ĉar li ekamis sian
fianĉinon kaj trovis en ŝi simpatian al
siaj vivrigardoj — estus tiel same mal-
juste, kiel diri ke li edziĝis tial, ke liaj
samsocietanoj aprobis tiun partion. Ivano
Iljiĉ edziĝis pro ambaŭ konsideroj: li
faris agrablon al si mem, akirante tian
edzinon, kaj samtempe faris tion, kion la

plej grandaj altranguloj opiniis apro-
binda.

Kaj Ivano Iljiĉ edziĝis.

La edziĝa procedo mem kaj la unua
tempo de la geedza vivo, kun la edzecaj
karesoj, nova meblaro, nova vazaro, nova
tolaĵo, ĝis la gravedo de la edzino, pasis
tre bone, tiel ke Ivano Iljiĉ jam komen-
cis kredi, ke la edziĝo ne nur ne mal-
helpos la vivon esti facila, agrabla, gaja,
ĉiam konvena kaj aprobata de la societo —
kun tiaj ecoj Ivano Iljiĉ prezentis la vivon
ĝenerale, — sed ĉion ĉi eĉ pliobligos.
Sed jam dum la unuaj monatoj de la gra-
vedado, — aperis io tiel nova, neatendita,
malagrabla, peniga kaj malkonvena, de
kio li tute ne povis sin liberigi.

La edzino tute senmotive, kiel ŝajnis
al Ivano Iljiĉ, — de gaité de cœur
(por sin amuzi), kiel li diris al si, komen-
cis rompi la ĉarmon kaj la konvene-
con de vivo: senkaŭze ŝi lin ĵaluzis, pos-
tulis de li, ke li ŝin amflirtu, atakis lin
pro ĉio kaj diris al li malagrablaĵojn kaj
malĝentilaĵojn.

En la komenco Ivano Iljiĉ esperis eviti
la malagrablecon de tiu situacio per la
sama facilanima kaj konvena rilato al la
vivo, kiu estis savanta lin antaŭe, li pro-
vis ignori la humoron de la edzino,
daŭrigis vivi facile kaj agrable, kiel an-
taŭe: invitis al si amikojn por kartludado;
li provis mem viziti la klubon aŭ amikojn.
Sed foje la edzino kun tia energio ko-
mencis lin insulti per maldefikataj vortoj
kaj tiel obstine insultis lin ĉiufoje, kiam
li ne estis plenumanta ŝiajn postulojn,
videble, firme decidinte ne ĉesi ĝis kiam
li cedos, t. e. restados hejme kaj enua-
dos tiel same, kiel ŝi, ke Ivano Iljiĉ ek-
sentis teruron. Li komprenis ke la geedza
vivo, almenaŭ, kun lia edzino, ne ĉiam
favorigas la agrablaĵojn kaj la konvenecon
de la vivo, sed, male, ofte ilin rompas,
kaj tial estas necese sin antaŭgardi de
tiaj rompoj. Kaj Ivano Iljiĉ komencis
serĉi rimedojn por tio. Sole la ofica ser-
vado imponis al Paraskovio Feodorovna,
tial Ivano Iljiĉ, per la plenumo de sia
ofico kaj per la devoj kiujn ĝi postulis,
komencis batali kun la edzino, apartigante
sian sendependan mondon.

Kun la naskiĝo de la infano, provoj
de l' nutrado kaj diversaj malsukcesoj en

tio, kun la malsanoj, realaj kaj imagaj de la infano kaj de la patrino, je kiuj estis postulata lia partopreno, sed kiujn li tute ne povis kompreni, la bezono de Ivano Iljiĉ aranĝi por si la vivon eksterfamilian fariĝis ankoraŭ pli urĝa.

Ju pli la edzino sin montradis incitebla kaj postulema, des pli kaj pli Ivano Iljiĉ transportadis la pezocentron de sia vivo en la servadon. Li ekŝatis pli la servadon kaj fariĝis pli ambiciema, ol li estis antaŭe.

Tre baldaŭ, travivinte nur unu jaron post la edziĝo, Ivano Iljiĉ komprenis, ke la geedza vivo, prezentante iajn oportunaĵojn por la ekzistado, en la realeco estas tre komplika kaj malagrable afero, rilate al kiu, por plenumi sian devon, t.e. havi konvenan aprobatan de la societo vivmanieron, estas necese ellabori difinitan rilaton, simile al tio kiel li agis koncerne la servadon.

Kaj tian rilaton al la geedza vivado ellaboris por si Ivano Iljiĉ. Li postulis de l' familia vivo nur la komfortaĵojn de l' hejma tagmanĝo, mastrino, lito, kiujn ĝi povis doni al li, kaj ĉefe, la eksterforman konvenecon, difinitan de l' monduma opinio. En la cetero li serĉis gajan agrablecon kaj, trovante ĝin estis tre danka. Sed se li renkontis kontraŭstaron kaj grumblemon, li tuj foriris en sian apartan, aranĝitan de li, mondon de servado, kaj trovis en ĝi sian kontentigon.

Ivano Iljiĉ estis ŝatata, kiel fervora oficisto kaj post tri jaroj li estis jam vicprokuroro. Novaj devoj, ilia graveco, la eblo kulpigi antaŭ la juĝo kaj meti kiun ajn en malliberejon, la publikeco de l' paroladoj, la sukceso, kiun havis en tiu afero Ivano Iljiĉ, — ĉio ĉi ankoraŭ pli altiradis lin al la servado.

Naskiĝis infanoj. La edzino fariĝis ĉiam pli grumblema kaj kolerema, sed rilatoj al la hejma vivado, ellaboritaj de Ivano Iljiĉ, igis lin preskaŭ neatakebla por ŝia riproĉado.

Post sep jaroj da servado en unu urbo, Ivano Iljiĉ estis translokita, kiel prokuroro, en alian gubernion. Ili transloĝiĝis; la mono ne sufiĉis kaj al la edzino ne plaĉis la loko, kien ili venis. La salajro, vere, estis pli granda, ol antaŭe, sed la vivado estis pli kara; mortis du

infanoj, kaj tial la familia vivo fariĝis por Ivano Iljiĉ ankoraŭ pli malagrable.

Pri ĉiuj okazintaj malfeliĉoj en la nova loko de loĝado Praskovio Fedorovna kulpigis la edzon. La ĉefaj temoj de la geedza interparolado, — precipe la edukado de l' infanoj, — kondukis al la demandoj, memorigantaj malpacojn, kaj ĉiuminute novaj malpacoj estis ekflamiĝontaj. Nur la maloftaj periodoj de l' enamiĝo, iafaje kunligis la geedzojn, sed tio daŭris ne longe. Ĝi estis la insuletoj, ĉe kiuj ili alboriĝadis por kelka tempo, sed poste denove ekvagadis en la maron de maskita malamikeco: ili sentis sin fremdaj unu por la alia. Tia fremdeco povus ĉagreni Ivanon Iljiĉon, se li opinius, ke tiel ne devas esti, sed nun li konsideris tiun situacion ne nur, kiel normalan, sed kiel celon de sia agado en la familio. Lia celado konsistis en tio, ke li pli kaj pli sin liberigu de tiuj malagrablecoj, igu ilin sendanĝeraj kaj konvenaj; li ĝin atingis, pasigante ĉiam malpli kaj malpli da tempo kun la familio, kaj kiam li estis devigata ĝin fari, li penadis garantii sian situacion per la ĉeesto de l' fremdaj personoj. La ĉefaĵo estis, ke Ivano Iljiĉ havis la servadon. En la servada mondo koncentriĝis por li la tuta intereso de vivo. Kaj tiu intereso plenigis lian animon. La konscio de sia potenco, de la eblo pereigi kiun ajn homon laŭplaĉe, la imponeco eĉ eksteraja ĉe lia eniro en la juĝejon kaj la renkontoj kun la subuloj, sed, ĉefe, la sentata de li majstreco de lia aferkondukado, — ĉio ĉi lin ĝojadis kaj kune kun la kolegaj interparoladoj, tagmanĝoj kaj la visto plenigadis sian vivon. Entute, la vivo de Ivano Iljiĉ pasadis tiel, kiel, laŭ lia opinio, ĝi devis pasadi: agrable kaj konvene.

Tiel travivis li ankoraŭ sep jarojn. La plej aĝa filino estis jam 16 jara, ankoraŭ unu infano mortis, kaj restis knabo gimnaziano, objekto de malpaco. Ivano Iljiĉ deziris sendi lin lernejon de Juroscienco, sed Paraskovio Fedorovna pro la kontraŭstaro, metis lin en gimnazion. La filino lernis hejme kaj kreskis bone, la knabo ankaŭ lernis ne malbone.

El la rusa lingvo tradukis.

Fr-ino A. ŜARAPOV

(daŭrigota)

F A J R E R O J.

Atingita Celo.

Fantazio.

Mi nun ne estas sola. Mi scias, ke en ĉiu
Angulo de terglobo amika batas kor';
Malamas kaj batalas en mondo jam neniu,
Sed ĉiuj partoprenas komuna en labor'.

* * *

Sed ĉiuj estas fratoj. Sur lingva fun-
damento —
Profetis nia Majstro, ke venos tiu temp'—
Popoloj unuiĝis kaj pace, en konsento,
Laboras por feliĉa, proksima por printemp'.

* * *

Ekvidis homoj lumon. En mondo regas
vero.
Malĝojoj kaj mizeroj foriris sen reven',
Kaj ĉie estas ĝojo . . . Kaj ĉiu estas ero
De unu familio: fariĝis ter' — Eden'.

* * *

Malamas kaj batalas en mondo jam neniu,
Sed ĉiuj partoprenas komuna en labor'.
Mi nun ne estas sola. Mi scias, ke en ĉiu
Angulo de terglobo amika batas kor'! . . .

GEORGO DEŜKIN.

Siluetoj.

Poezio en Prozo de N. Ceĥanoviĉ.

La luno flosis super la rokformaj ne-
buloj. Mi fikse rigardis iliajn strangajn
konturojn, kiuj ĉiumomente ŝanĝadis siajn
siluetojn. Jen el la tuta amaso apartiĝis
stranga longa nubeto. Tio estis virino en
fumsimila robo; mi vidis ŝian senzorge
fleksitan korpon, min frapis la beleco de
ŝia profilo kaj klasika gracio de la eten-
ditaj brakoj. Pasis minuto — la virino
foriĝis kaj antaŭ ŝi aperis iu monstro
poste videbliĝis io tute jam nedifineble,
sin klinis al okcidento, renkontis la ĝibon
de la granda nubago kaj kuniĝis kun ĝi.

Mi revenis en miaj pensoj al ŝi....

Hieraŭ la delikataj tremantaj brakoj
ĉirkaŭprenis mian kolon, dum la mirinde
bela rigardo brilis per ama feliĉo, kaj
hodiaŭ . . . hodiaŭ la rigardo estingis,
ĝi ne brilas plu, kvazaŭ vitro de longe
jam ne vizita kaj ĉiuj gestoj kaj la tuta
gracio de minuta ekspresio cedis al severa
kaj malafabla mieno de prozo. Hodiaŭ
ŝi estis malbela: ne, ŝi estis ja bela, sed
ŝia hodia beleco mem estas malbela. La
fantomo de l' virino fariĝis monstro, sed
ĝi povas refoje ŝanĝi siajn konturojn kaj
fariĝi ĉarmanta silueto.

—Dora,—mi diris mallaŭte, malfermante
la pordon de la balkono. Ŝi rapide aperis
al mia voko. Pala luna radio falis sur ŝian
belan vizagon, mi atentis sian rigardon
kaj kun ravo komprenis, ke la antaŭa
kaprico jam pasis, la suno de feliĉo ree
ekflagris kaj lumigas nian komunan vi-
von — kvankam estis pala lunluma nokto.

Esperantigis V. ŜMURLO.

RIDFAKO.

La fiakristo en la rolo de Ŝerloko Holmes.

Sir Konandojl, kreinto de la fama Ŝerloko Holmes, havis antaŭ nelonge en Parizo
jenan aventuron:

Sur la perono de la sudfervoja stacidomo li dungas fiakron & alveninte al sia
hotelo pagas al la veturigisto.

— Dankon, sinjoro, Konandojl, diris la lasta.

— Kiel, vi konas mian nomon?! demandis la surprizita verkisto.

La veturigisto respondis:

— Mi legis en ĵurnaloj, ke vi venos el Nico; mi atente observis vin en la stacidomo; viaj haroj ŝajnis al mi tonditaj de sudlanda frizisto; la koton, kiu estas sur via botoj, oni ne trovas sur la kajo de nia Lyona stacidomo.

La fama verkisto, mirigita trovi specon de Ŝerloko Holmes sur la seĝo de fiakristo kun vipo en la mano, gratulas la sagacan veturigiston & demandas, ĉu li ne vidis alian signon de legitimeco.

—Certe, mi vidis ankaŭ tiun, diris la ŝercema fiakristo: mi legis vian nomon, kiu estas signita grandlitere sur via kofro.

(El Lingvo Internacia).

Хроника. Kroniko.

Мы убедительно просимъ всѣ группы, равно какъ и отдѣльныхъ лицъ, присылать намъ аккуратно къ 15-ому числу каждаго мѣсяца краткія свѣдѣнія и отчеты о ихъ дѣятельности и успѣхахъ Эсперанто въ ихъ городѣ или районѣ.

Mi tre petas ĉiujn grupojn izolitaĵn samideanojn, ke ili sendu al ni, kiel eble plej akurate, ne pli malfrue ol la 28-an de ĉiu monato, mallongajn raportojn pri ilia agado & pri la progresoj de Esperanto en ilia urbo aŭ regiono.

Riga. Dimanĉon la 27 de februaro m. s. ĉe privataj kursoj de komerco kaj komunaj sciencoj de Olševski, Romanovstrasse 47, nia samideano J. Elert, legis raporton pri la historio de internacia lingvo kaj pri la disvastigo de Esperanto. Post la raporto estis komencita kurso de nia lingvo kun dek lernantoj.

Dresden. Por bonfaraj celoj estis aranĝita ekspozicio de pupoj, kiun partoprenis la societo „Esperanto“. Per afabla kunlaboro de lokaj membroj kun s-ino Marie Hankel kiel ĉefgvidanto & kun helpo de fremlandaj samideanoj oni aranĝis du grupojn. La unua, el 30 pupoj en diversnaciaj vestoj, prezentis grupon de fremdlandaj esperantistoj. La dua grupo montris esperantistan lernejon. Ne mankis certe pupoj el Rusujo, Japanujo k. t. p. La mono gajnita estas deducita por infana malsanulejo en Dresden.

Ковно. При Ковенскомъ Обществѣ Эсперантистовъ открыты два курса языка Эсперанто. Одинъ для членовъ Общества, а другой для представителей Краснаго Креста. Оба курса ведетъ нашъ неутомимый сотрудникъ В. Девятнинъ. 21 января въ зданіи городской ратуши состоялся концертъ-балъ мѣстнаго Общества эсперантистовъ. Залъ былъ красиво декорированъ зеленью и зелеными флагами. Среди почетныхъ гостей присутствовалъ губернаторъ. Предсѣдателемъ Общества была произнесена рѣчь „О значеніи международного языка для искусства“. Начавъ съ исторіи нашего движенія, ораторъ изобразилъ яркую картину современнаго положенія вопроса и указалъ на то несомнѣнное благотворное вліяніе которое можетъ оказать и уже началъ оказывать Эсперанто на развитіе современнаго искусства. Затѣмъ была поставлена сцена изъ поэмы „Полтава“ въ переводѣ В. Девятнина. Роль Маріи взяла на себя

г-жа И., въ то время какъ Мазепу изобразилъ г-нъ Р. Далѣе слѣдовали „Vesaĵoj en Prozo“ „Стихотворенія“ Тургенева; „Nomi Kor“; „О мое сердце“; „Kanto de l'Ĉigno“, Лебединая пѣснь и др. и наконецъ В. Девятнинъ декламировалъ отрывки своей новой поэмы „La pardonita Babilono“, Прощенный Вавилонъ.

Дербентъ. 2 января на балу Общественнаго Собранія г-жа Чижевская явилась въ костюмѣ, изображавшемъ воплощеную идею Эсперанто, съ зеленымъ знаменемъ въ рукахъ. Костюмъ имѣлъ колоссальный успѣхъ. и г-жа Чижевская получила первую премію.

Курскъ. Эсперанто въ этомъ городѣ быстро распространяется и дѣло крѣпнетъ. Число посѣщающихъ курсы языка Эсперанто было въ прошломъ году до 70. Интересно отмѣтить фактъ, что и мѣстное купечество начинаетъ сознавать пользу международного языка и обращаться къ содѣйствию его для своихъ цѣлей: *во время послѣдней ярмарки мѣстнымъ делегатомъ У. Е. Я. были оказаны услуги по коммерческой части въ 22 случаяхъ.*

Полтава. Dank al klopodoj de s-ro E. Padalka en Poltava estas fondita grupo kun 30 membroj, kies prezidanto estis elektita E. Padalka.

fl. Andrievski, Del. U. E. Я.

Запорожье-Каменское, Екатеринослав. губ. Въ народномъ домѣ былъ данъ спектакль на языкѣ Эсперанто „Ама Виліето“, Любовная Записка. Спектакль имѣлъ полный успѣхъ.

Ковно. 3 января состоялось публичное засѣданіе мѣстнаго общества эсперантистовъ. Передъ засѣданіемъ была организована выставка произведеній эсперантизма — книги, газеты, журналы. Засѣданіе было открыто городскимъ головою, А. Бжозовскимъ состоящимъ дѣйствительнымъ членомъ общества. Была почтена вставаніемъ память Л. Толстого и А. Кетрица, бывшаго члена-корреспондента Ковенскаго Общества эсперантистовъ. Затѣмъ предсѣдателемъ общества А. Недошивинымъ былъ прочитанъ интересный докладъ на тему: „Для кого необходимъ языкъ Эсперанто“. А. Домбровский, профессоръ и пасторъ, одинъ изъ старѣйшихъ эсперантистовъ, авторъ нѣсколькихъ эсперантскихъ книгъ (по математики, этикѣ и богословію), разъяснилъ значеніе международного языка съ точки зрѣ-

нія науки и филологіи. Г-нъ Ивановъ подробно охарактеризовалъ духовный обликъ Кетрица и привелъ выдержки изъ его дневника показывающія, что покойный былъ компетентнымъ знатокомъ теологій, философіи и филологіи. Затѣмъ было прочитано стихотвореніе Хомякова и его переводъ Девятнииа, извѣстнаго поэта и переводчика на Эсперанто многихъ стихотвореній и поэмъ, какъ напр. „Демона“, „Руслана и Людмилы“, Басень Крылова и пр. Общество имѣетъ даже фонографъ съ записью декламаций на языкѣ Эсперанто заграничныхъ друзей: гг. Т. Каръ, К. Бурлэ, Г. Коппэ, В. Мана, Л. Фрюиктэ и др. Вообще Ковенское, имѣющее въ настоящее время свыше 150 членовъ и не столько по своей численности, какъ по подбору и дѣятельности своихъ членовъ, является, послѣ Московскаго, однимъ изъ самыхъ дѣятельныхъ въ Россіи. При содѣйствіи общества при книжномъ магазинѣ Завадскаго открытъ складъ эсперантской литературы.

Харьковъ. 12 декабря въ помѣщеніи „О-ва трудящихся женщинъ“ состоялось первое официальное собраніе мѣстнаго общества эсперантистовъ, на которомъ присутствовало болѣе 50 человекъ. Присутствующіе были пріятно удивлены выставкою предметовъ эсперантизма устроенною съ большимъ умѣніемъ и вкусомъ мѣстными силами при участіи г. Замятнииа и д-ра Островскаго изъ Ялты; послѣдній единогласно былъ избранъ предсѣдателемъ собранія и по прочтеніи утвержденного устава общества, сдѣлалъ докладъ о языкѣ Эсперанто и его значеніи и пользѣ. Въ яркихъ краскахъ изобразилъ онъ свои личныя впечатлѣнія пребыванія за границей, которое только при помощи языка Эсперанто не только стало для него доступно но принесло ему истинное наслажденіе. Это тотъ самый д-ръ Островскій который въ 1905 г. на I конгрессѣ эсперантистовъ сказалъ:

„Родина моя — Россія и кромѣ русскаго языка, я никакимъ другимъ не владѣю.

„Нѣсколько лѣтъ тому назадъ мнѣ случилось выѣхать изъ моего отечества. На чужбинѣ я не понималъ ни слова, и меня никто не понималъ. Я былъ положительно, какъ нѣмой. Путешествіе мое, сопряженное съ значительными расходами, вмѣсто удовольствія, принесло мнѣ одни огорченія и непріятности. Пріятныя же, впечатлѣнія, испытываемыя путешественниками, не достались на мою долю. Съ печалью вернулся я домой, сознавая, что заграницы моего отечества навсегда закрыты для меня.

„Къ счастью я случайно услышалъ въ 1892 г. объ Эсперанто. Въ началѣ я довольно скептически отнесся къ этому явленію, но все же взялъ книжку и какъ бы шутя, *изучилъ языкъ въ 2 недѣли*, послѣ чего сталъ переписываться съ иностранцами. Вскорѣ число разноязычныхъ моихъ корреспондентовъ достигло 17, среди которыхъ былъ и арабъ (нѣкій Гануна). Въ 1895 г. я воспользовался случаемъ и пригласилъ къ себѣ двухъ шведскихъ эсперантистовъ студентовъ В. Ланглэ и Э. Этцель, которые провели у меня въ домѣ три недѣли.

„За это время я окончательно убѣдился, что Э. пригоденъ для устныхъ и письменныхъ сношеній такъ же, какъ и всякій другой языкъ. Я убѣдился, что Э. представляетъ для человѣчества настоящее сокровище, и я смѣло пустился въ дорогу на чужбину. Теперь, благодаря Э., я всюду встрѣчалъ въ Вѣнѣ, Франкфуртѣ, Брюсселѣ, Лондонѣ и др. городахъ товарищей по языку, гостепріимно открывавшихъ мнѣ двери и вступавшихъ со мною въ бесѣды такъ, какъ будто они говорили со мной на моемъ языкѣ.

„Въ данный моментъ я чувствую особенную радость, что могу въ Булони совершенно свободно обмѣниваться мыслями съ представителями столь многихъ націй. Извѣстно что природа мать дала людямъ нять органовъ чувствъ. Но мнѣ теперь кажется, что я не преувеличиваю если скажу, что, благодаря Эсперанто, я приобрѣлъ какъ-бы новое шестое чувство“.

Одесса. 26 декабря въ аудіенцъ-залѣ техническаго О-ва происходило засѣданіе. Собралось 56 человекъ. Предсѣдательствовалъ г. Дитрихсонъ, г. Крайцъ прочелъ докладъ о ладачалъ международнаго языка и Эсперанто въ частности. Указавъ на необходимость, возможность и желательность введенія искусственнаго нейтральнаго языка докладчикъ перешелъ къ Эсперанто, объяснивъ его сущность и указавъ тѣ принципы, на которыхъ онъ созданъ. Затѣмъ г. Фоменко сдѣлалъ краткій докладъ объ У. Е. А. освѣтивъ ея принципы и пользу этой чисто практической ассоціаціи.

BIBLIOGRAFIO.

Rusa Biblioteko, № 2. Durakontoj de A. Ĉeĥov. Tradukis B. Kotzin. Moskva librejo „Esperanto“. Tverskaja 26, Moskvo.

Ni tutkore rekomendas al nia samideanaro tiun vere interesan libron de la „Rusa biblioteko“, kiu enhavas du rakontojn de nia geniulo-verkisto A. Ĉenov, nome: „Veto“ ka „Ĝi volas dormi“. Pri la alta arta valoro de li verko sufiĉe garantias la nomo de A. Ĉeĥov, do ni ne parolos pri ĝi. La esperanta traduko, farita de B. Kotzin, estas tre bona kaj meritas ĉian laŭdon. J. E.

* **Praktisches Esperanto-Lehrbuch.** Elementar-Lehrgang und Uebungsbuch für Schule und Selbstunterricht nach der Anschauungsmethode (10 Abbildungen) von Prof. M. Becker, Prof., E. Grosjean-Maupin, Rudolf Sprötte Esperanto-Verlag Möller u. Borel, Berlin SW. 68.

La citata lernolibro plene meritas la titolon „praktika“, ĉar ĝi estas aranĝita tiamaniere, ke la lernanto iom post iom konatigas kun la lingvo per ekzemploj, ne per seka teoria materialo, kiel tion ni vidas ĉe multaj aliaj lernolibroj. La materialo por la lernado estas dividita en 40 lecionoj, kiuj konsistas el: 1. Bonstila, facile komprenebla teksto, kiun sekvas demandoj, koncernantaj la tekston. 2. Praktika leciono, klariganta la gramatikajn regulojn kaj vortfaradon. 3. Ekzercoj por aplikado de la donitaj reguloj. 4. Aro

da ofte uzataj frazoj kaj 5. Esperanto-Germana kaj Germana-Esperanta vortaroj. Ĉio estas tiel simpla, korekta, facile komprenebla, ke la libro taŭgas ne nur por la studado de la lingvo en kursoj, sub gvido de instruisto, sed ankaŭ por memlernado. La aŭtoroj estas fame konataj esperantistoj kaj apartenas al malsamaj nacioj, kio garantias la korektecon kaj internaciecon de la stilo. La libron ornamas io bone elektitaj, kaj precipe taŭgaj por la infanoj, lernantaj nian lingvon ilustracioj.

Ni varme rekomendas ĉi tiun lernolibron al niaj germanaj amikoj, dezirantaj studi nian lingvon, kaj ankaŭ al la instruantoj de Esperanto.

Ni esperu, ke baldaŭ aperos tradukoj de tiu laŭdinda lernolibro ankaŭ en aliaj lingvoj.

J. Elert.

* **Prof. P. Christaller. Die Verbreitung der Esperantosprache.** Flugschriften № 1 und 2. Eldono de Esperanto-Propaganda-Institut. Leipzig.

La folieto tre zorge prilaborita de nia eminenta amiko de Esperanto prezentas malgrandan majstroverkon, kiu en konciza, sed rigore konvinkanta maniero, per ciferoj kaj aliaj pruvoj, montras kiom la lingvo Esperanto estas jam multe konata kaj aprokata en ĉiuj partoj de l'globo, en ĉiuj fakoj de l'homa scio. Ĝi estas vera trezoro tradukinda ĉiulingven por plej efike forigi la nesufiĉan konon de la publiko pri tiu gravega demando!

Prof. P. Christaller. Propraj nomoj en Esperanto. 10-spesdeka Biblioteko de Esperanto-Propaganda-Instituton-Leipzig.

En tiu-ĉi verko la aŭtoro lumigas tre interesan kaj malfacilan, ne ankoraŭ plene solvitajn en nia lingvo, demandojn pri la ortografio de propraj nomoj. Prof. P. Christaller, traktante la demandojn kun la sperto & senpartieco de plej subtila eksperto, verŝas multe da lumo en tiun regionon de nia lingvo. Interalie li atentigas, kiom ne pravaj estas niaj francaj amikoj, kiuj penas forigi el nia lingvo la literon „u“, nur ĉar la sono de ĝi prezentata ne ekzistas en la franca. En kelkaj novlatinaj lingvoj ankaŭ kiom eraras la „fetiŝistoj“, kiuj traktas la nomon, nur kiel grafikan simbolon, kvazaŭ netuŝeblan fetiŝon, antaŭ kiu ili restas surdaj kaj mutaj, ĝin kopiante laŭ la nacia ortografio, eĉ ne penante reprezenti ĝin per sonoj de l'esperanta alfabeto, kio vere estas domaĝe, ĉar tio malkordas la principojn de l'ortografio de nia esence fonetika lingvo.

W. Ŝmurlo.

La verkoj ricevita en unu ekzemplero.

A. Rivier. En Rusujo per Esperanto. Libro „Esperanto“. Tverskaja 26, Moskvo, 1911.

E. Radvan Rypinski. Paŝa. Rakonto el rusa vivo. Lima, 1907.

Antverpeno & la Sepa Universala Kongreso de Esperanto. Eldono de „Anvers Réclame“ & de la Sepa por la Sepa, 1911.

Esperantista Gvidlibro en Rouen. Eldono de „Normanda Stelo“. Rouen, 1911.

Sino Diou-Troillon. Kelkaj Vortoj pri Teosofio. Eldono de Teosofia Esperanta Ligo. Paris, 1911.

Internacia Ekspozicio por Vojaĝo & Turismo. Berlin, 1911. Taglibro de l'Barono Hans von Grotewill. Laŭ la germana teksto de Fedor Freund esperantlingve prilaboris Arnoldo Behrendt.

Por ni esperantistoj tiu ekspozicio estas tiom pli grava, ke la lingvo Esperanto en ĝi estas oficiale reprezentata. La libreto estas havebla ĉe la Esperanto-Komisiono por la I. E. p. & T. Berlin SW. 68. Lindenstrasse 18/19 kontraŭ 35 Pf. en germanaj poŝtmarkoj aŭ du respondkuponoj.

NOVAJ JURNALOJ.

Post la apero de la unua kajero de „Riga Stelo“ iuj esperantaj gazetoj ŝanĝis sian aspekton, nomon k. t. p., ankaŭ multaj novaj aperis. Ni citu kelkajn.

La Deksepa, bulletin mensuel esperantiste de la Lection du XVIIe Arr-t du Groupe Esperantiste de Paris; senpaga por membroj; abono: 1 fr. poŝtare.

La Marto, monata esperanta, ilustrita familia gazeto; jara abono; 2,50 Sm. Redaktejo; Graz. I, Burgring 12 III. S-ro Jozef Morawetz.

Malgranda Revuo. Esperanta monata literatura Propaganda revuo. Oficiala organo de la Esperantista grupo Hernani Mendes. Redaktejo, Z. Joze dos Campos-Ŝtato S. Paŭlo. Brazilando. Abonprezo 2 Sm. por Brazilio, 3 Sm. por eksterlando.

Esperanto-Folket, (Esperanto popolo), propaganda gazeto, redaktata precipe en la lingvo sveda. Redaktoro, G. H. Backman, Helsingborg, Svedujo. Jara abono, Ŝm. 1,50.

„Gazeto Hispana“, I oficiala organo de Hispana Societo por propagando de Esperanto. Abonprezo, 1,20 sm. jare. Sidejo de la Administracio, N. Torrero, 10, San Fernando (Cádiz), Hispanujo.

„Helpa Lingvo“ (Lengua Auxiliar), organo por la propagando de la internacia lingvo „Esperanto“ en Argentina Respubliko, Jarabono — sm. I. Adreso, „Helpa Lingvo“, Colon 88. Cordoba, Argentina Respubliko, Ameriko.

„Germana Katoliko“, organo oficiala de la tutmonda katolika unuiĝo esperantista por Germanujo, jara abonprezo, por unuiĝanoj — neniam, alie Ŝm. 1,500. Adreso, Richard Scholz-Augsburgo.

„Hungaro Studento“ instrua organo, jarabono, 0,750 Sm. Redaktejo, Budapeŝto VII, Alparutca 8 sz.

„La Verda Standardo“, esperanta internacia ĵurnalo, oficiala organo de la internacia „La Verda Standardo“ & de la „Aoranoj“, jarabono Sm. 2,140. Redakcio & administracio, Budapeŝto IX ker., Uell iut 59 sz.

„Dana Esperantisto“. Abonprezo, 3-Kr. Adreso, Esperanto-Oficejo, 35 Bredgade, Kopenhago.

La Vagabundo. Oficiala organo de la E. V. K. Jara abono 1,20 Sm. Administracio: Vestbourne gardens, Have Sussex. Anglujo.

Fervoja Esperantisto, dumonata gazeto, organo de Internacia Asocio de la Esperantistaj Fervojistoj; jara abono: 1 Sm. Administracio: Centra Presejo Esperantista, Paris, rue Lacépède 33; Redakcio: staciostro S-ro Bontemps, Parennes (Sarthe), Francujo.

Ne menĉe namĉ priĉтно сообщитĉ читателямĉ о появленіи „желѣзнодорожнаго Эсперантиста“, который, будемĉ надѣяться, окажетĉ также не малую услугу для лицĉ, посвятившихĉ свои силы этой профессіи. Послѣ почтовыхĉ чиновниковĉ и полицейскихĉ, желѣзнодорожные служащіе болѣе чѣмĉ кто либо нуждаются и чувствуютĉ потребность международнаго языка, какĉ средства общенія съ пассажирами! Дѣйствительно, сколько недоразумѣній и непріятностей происходитĉ на нашихĉ путяхĉ сообщенія вслѣдствіе взаимнаго непониманія пассажирами языка страны, гдѣ они въ данный моментĉ находятся. И только введеніе нейтральнаго языка, единаго для всѣхĉ, какĉ для служащихĉ, такĉ и для путешественниковĉ, можетĉ устраниѣ это ненормальное положеніе вещей. И такĉ всѣ, Вы, кому судьба не судила осилить трудности Государственнаго языка страны, воздухомĉ которой Вы дышите, изучайте языкĉ Эсперанто и Вы будете чувствовать себя много свободнѣе и лучше чѣмĉ, отвергая пользу международнаго языка. Попробовать, право, стоитĉ! Изученіе языка Эсперанто легко, приĉтно и полезно, это могутĉ Вамĉ подтвердить уже тысячи эсперантистовĉ, коимĉ знаніе международнаго языка Эсперанто принесло не одно лишь эстетическое наслажденіе но и практическія услуги! **В. Ш.**

Universala ĵurnalo. Универсальный Журналъ. Ruslando, Peterburgo, Nevskij 106. Aprilo 1911. Redaktoro M. M. Zike.

Ĵus aperis unua kajero de tiu kurioza „dediĉita por interesoj de la tuta homaro, literatura,

socia, scienca, monata ilustrita revuo, eldonata en la lingvo Esperanto“, kiu tamen „akceptas artikolojn & anoncojn en ĉiuj lingvoj, havas kiel privatan celon — akceli ĉiujn asociojn & instituciojn, kiuj aspiras la solvon de tutmondaj problemoj & atingon de komunhomaj idealoj, kunigas en si eminentajn literaturajn, artajn, sciencajn & sociajn fortojn & en medio de kunlaborantaro de l' ĵurnalo ĝiaj legantoj trovos la nomojn de multaj famaj esperantistoj el ĉiuj landoj“.

Neniu antaŭparolo, neniu plua noto pri la programo de la ĵurnalo, eble ĉar la ĵus citita subtitolo jam montras „iom pli“, ol unu revuo povas plenumi, spite la sperton, kiu delonge jam montris, kiom prava ĝis la nuna tago estas la fama Kosmo Prutkov, dirinta: „Ne estas eble ĉirkaŭpreni la senlimaĵon, & senĉese ripetinta: „atentu la originon de l' aĵoj“.

La nomo M. Zike en la mondo esperantista, krom S. Pesterburgo, estas preskaŭ nekonata: la firmo „Nevski 106“ estas fama nur per la promesoj.

La enhavo de la „unua“ kajero, kies tekston ornamas tri kliŝoj, estas iom interesa; aparte estas notindaj la artikoloj: „Slava ideo & ni“ de N. P. Evstifeev, „En mondo de l' scienco“ de V. Beringer & „Pri literaturo“ de T. Ŝĉavinski. sed bedaŭrinde la presaĵo ne estas libera de preseraroj, precipe p r ili svarmas la „scienca“ artikolo & ĉio lerte montras, ke la nomo de la redaktoro estas nur tiu de manekeno & la ŝimo de la kadavro de mortinto, pri kiu ni aludis en NI, ankoraŭ regas en la fama „N-ro 106“ & venenas la korpon de la ĵus naskita infano.

Bonvenon, frato, kvankam ni forte dubas, ke „el Nazareto“ povas veni io grava.

СОДЕРЖАНІЕ.

Объ изученіи Эсперанто. Н. Г. — КОНГРЕССЫ: Рѣчь д-ра Л. Заменгофа на II Конгрессѣ. ЭСПЕРАНТО НА ПРАКТИКѢ: Преподаваніе. Эсперантская жизнь. О предсказаніи погоды. Общества. УНИВЕРСАЛЬНАЯ ЭСПЕРАНТО-АССОЦІАЦІЯ. Новые Делегаты. СПУТНИКЪ ПО РИГѢ: Памятникъ Петру Великому. ВОПРОСЫ ЯЗЫКА: Неизвѣстныя до сего времени мысли великихъ людей о международномъ языкѣ и Эсперанто (*продолженіе*). Почему Идо въ роли международнаго языка не можетъ стать выше Эсперанто? Проф. П. Кристаллера (*продолженіе*). ХРЕСТОМАТІЯ для дѣтей и начинающихъ: Лисица и Гуси. Морозъ Красный-Носъ. ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ: Левъ Толстой. Смерть Ивана Ильича (*продолженіе*). Искры: Достигнутая цѣль, Г. Дешкина. Силуеты, Н. Цехановича. ВЕСЕЛЫЙ УГОЛОКЪ. Извозчикъ въ роли Шерлока Холмса. ХРОНИКА. БИБЛІОГРАФІЯ. НОВЫЕ ЖУРНАЛЫ.

ENHAVO.

Pri studo de Esperanto, de N. G. — KONGRESOJ: Parolo de d-ro Zamenhof ĉe malfermo de la II Kongreso Esperanto. ESPERANTO EN LA PRAKTIKO: Instruado. Esperanta Vivo. Pri veterantaŭdiroj. Societoj. UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO. Novaj Delegitoj. GVIDILO TRA RIGA URBO & MARBORDO: Momumento de Petro la Granda. LINGVAJ DEMANDOJ: Nekonitaj opinioj de eminentaj homoj pri la lingvo internacia & Esperanto (*daŭrigo*). Kial Ido en la rolo de internacia lingvo ne povas superi la lingvon Esperanto? de Prof. P. Christaller. KRESTOMATIO por infanoj & komencaĵoj: La Vulpo kaj la Anseroj, trad. R. Fanshave. Frostreĝo, trad. R. Frenkel. LITERATURA FAKO! Leo Tolstoj. La morto de Ivano Iljiĉ. „Traduko de f-ino A. Ŝarapov (*daŭrigo*). Fajreroj: Atingita Celo. Fantazio de G. Deŝkin. Siluetoj; de Ceĥanoviĉ; trad. W. Ŝmurlo. RIDFAKO: La fiakristo en la rolo de Ŝerloko Holmes. KRONIKO. BIBLIOGRAFIO. NOVAJ ĴURNALOJ.

Редакторъ-Издатель В. Ф. ШМУРЛО.

La Redaktoro-Eldonanto W. F. ŜMURLO.

Типографія К. Наркевича и П. Янулевича Елизаветинская ул. № 24.

GERMANA ESPERANTISTO

Monata gazeto por la vastigado de la lingvo
Esperanto

Monatsschrift für die Verbreitung der
Esperantosprache.

Tiu ĉi gazeto, unu el la plej malnovaj es-
perantaj ĵurnaloj, estas redaktata espe-
rante kaj germane, kun ĉiam variita en-
havo: Originalaj aŭ tradukitaj artikoloj pri
ĉiuj temoj, propagando, kroniko, litera-
turo, bibliografio, korespondo, konkursoj,
konsiloj por la praktika vivo, instruoj por
lernantoj, oficialaj informoj ktp.

Jara abonprezo 3 M. (1.50 Sm.) en ĉiuj
landoj. Prova abono por 6 monatoj 1.50 M.
(0.75 Sm.)

Esperanto-Verlag Möller & Borel,
Berlin SW. 68, Lindenstr. 18/19.

LA REVUO.

Internacia monata literatura gazeto en
la lingvo

ESPERANTO

Redakta kun la konstanta kunlaborado de
Dro L. L. ZAMENHOF

kaj de eminentaj Esperantistoj de l'tuta
mondo.

Eldonata de la 1a de Septembro 1906
de

la Librejo HACHETTE et Cie
Kaj Korespondantoj.

Jara abono: R. 2,80
Unu numero: 25 Kop.

ĉe Librejo Esperanto, 26, Tverskaja,
Moskva.

Суммы меньше одного рубля можно
пересылать въ Редакцію почтовыми
марками или купонами. Больше од-
ного рубля — почтовымъ переводомъ
или чеками Лондонскаго Эсперанто-
Чекбанка.

Sumoj malpli ol 1 Sm povas esti
sendataj al la Administracio de RIGA
STELO per poŝtmarkoj aŭ respond-
kuponoj. Pli grandaj — per poŝtman-
datoj aŭ ĉekoj de Londona Ĉekbanko
Esperantista.

KORESPONDA FAKO.

Deziras koresp. per ilustritaj kartoj.

R. Rottmann. Stendal. German. Schou-
beckstr. 15. Deziras interŝanĝi poŝtkartojn
kun ĉiulandaj esperantistoj.

Karl Lauss. Riga, Weissenhofsche Str. 6.

Gejunula Grupo Esp. & Grupo de
Esperanto-Gelernantoj, laboristoj
komizoj, deziras korespondi kun samidea-
noj. Unuan karton oni adresu al: kursestro
s-ro B. Breslau. Rejica, gub. Vitebsk.

Per ne ilustritaj kartoj.

H. Leitong. Omsk, Kontoro Fient.

N. Ustjujaninov. Omsk, 2 Podjaĉeskaja,
№ 9.

Apartaj deziroj.

V. E. Chesihin, advokato, beletristo-
ĵurnalistoj & muzikverkistoj deziras kores-
pondi kun gesamprofesiuloj ĉiulandaj. Riga
Mariastr. 3.

Тарифъ для объявлений. Tarifo por Anoncoj.

1 рбл. = 1 Sm = 2 Mk.

Плата: за 1 разъ	2 раза	5 разъ	10 разъ
Prezoj p. unuf. enpr. 2-foja	5-foja	10-foja	
1 paĝo Sm 25,00	Sm 40.—	Sm 75	Sm 100
1/2 " " 15,00	" 25.—	" 50	" 70
1/4 " " 8.00	" 15.—	" 30	" 50
1/8 " " 4.50	" 8.—	" 20	" 30
1/16 " " 2.50	" 4.—	" 10	" 20
1/32 " " 1.00	" 1.50	" 4	" 10

Sumoj malpli ol 1 Sm estas akceptataj en poŝtmarkoj & respondkuponoj. Pli gran-
daj — per poŝtmandatoj aŭ ĉekoj de Londona Ĉekbanko Esperantista.

Эспер. - Корреспонденция
Koresponda Fako

1 adres. 1X	presata kostas Sm 0.20	Суммы до
1 " 2X	" " " 0.30	одного ру-
1 " 5X	" " " 0.60	бля можно
1 " 10X	" " " 1.00	выслать
		марками.

1 рубль = 1 Sm = 2 1/2 fr. = 2 Mk. = 2 shil. = 0.50 dol.

REDAKCIA KOMITATO.

Prof. P. Christaller, Stuttgart. — N. P. Evstifeev, S. Peterburgo. — Dro A. Fisher, Tifliso. — T. A. Shchavinski, S. Peterburgo. — V. F. Shmurlo, Redaktoro, Riga.

KUNLABORANTOJ.

Dro K. Bein, Varsovio. — B. Breslau, Rejica. — Prof. Th. Cart, Paris. — V. E. Cheshihin, Riga. — G. Deŝkin, Kovno. — J. Elert, Riga-Mühlgraben. — R. Frenkel, Eniseisk. — S-ino Marie Hankel, Dresdno. — H. Hodler, Genevo. — H. Höveler, Londono. — P. Kikan, Riga-Mühlgraben. — R. Laiving, Riga-Sassenhof. — H. Leitong, Omsk. — R. Menzel, Moskvo. — Dro D. Naumenko, Vladikaukazo. — A. M. Nedoshivin, Kovno. — A. Prager, Moskvo. — I. Rahamägi, Revalo. — Prof. René de Saussure, Genevo. — Fr-ino A. Sharapov, Moskvo. — M. Shirokov, Riga. — K. M. Strijov, Tomsk. — Fr-ino M. Shidlovskaja, Moskvo-Puskino. — Shvind, Tifliso. — Dro F. Thalwitzer, Dresden-Köchenbroda. — J. Vinzaraj, Riga. — A. Wachter, Riga.

ОТЪ РЕДАКЦИИ

Рукописи присланные въ Редакцію возвращаются, если будутъ приложены почтовые марки для пересылки. Авторы статей и замѣтокъ благоволятъ прилагать адреса, по которымъ Редакціей будутъ разосланы номера ЗВѢЗДЫ РИГИ, въ которыхъ помещены ихъ статьи или замѣтки.

Редакція оставляетъ за собою право исправлять присылаемые рукописи.

Право перепечатки и перевода на другіе языки лишь съ разрѣшенія редакціи.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ.

Одизочный Абонементъ на 10 номеровъ безъ приложеній.

Тоже съ приложеніями.

Групповая подписка на 5 и болѣе экзempl. по одному адресу и для магазиновъ, безъ приложеній.

Тоже съ приложеніями.

За перемѣну адреса 20 коп. — La ŝanĝo de adreso: 2 respondkuponoj.

Отдѣльные номера

Съ почтовой пересылкой
Безъ пересылки
Для книжныхъ магазиновъ
За каждые 5 экземпляровъ

Безъ прилож. Съ приложен.
Sen suplemento Kun suplement.
Sm 0,20 Sm 0,36
" 0,20 " 0,30
" 0,80 " 1,20

Izolaj kajeroj

Kun posta sendo
Sen transsendo
Por librovendistoj
po 5 ekz.

1 рубль = 1 Sm = 2½ fr. = 2 Mk. 2 shil. = 0,50 dol.

Редакція и Администрація: Рига, Феллинская, 7. Тел. 5288.

Redaktejo & Administrejo: Riga, Felinastr. 7. Tel. 5288.

Подписку приписываютъ:

Въ РИГѢ, Книжн. маг. К. Зихманъ. Те-
атральная, 9.
МОСКВА. Кн. маг. Эсперанто. Тверская, 26.
С-ПЕТЕРБУРГЪ, МОСКВА, ХАРЬКОВЪ,
Книжные магазины „Новаго Времени“;
ВАРШАВА, Кн. маг. Арцтъ, Новый Свѣтъ.
ТИФЛИСЪ, Редакція „Кавказскаго Эспе-
рантиста“.

Oni abonas:

En RIGA. Librejo C. J. Sichmann, Theater-
str. 9.
MOSKVO. Librejo Esperanto, Tversk. 26.
S. PETERBURGO. MOSKVO. HARKOV
La librejoj de „Nova Tempo“.
VARSOVIO. Librejo Arct, Novy Sviat.
TIFLISO. Redakcio de „Kaŭkaza Esperant-
isto“.

BERLIN. SW. Esperanto-Verlag Möller & Borel, Lindenstr. 18/19.

DRESDEN-KÖCHENBRODA. H. F. Adolfo Thalwitzer, Verlag.

STUTTGART. H. Wildt, Hofbuchhändler. Königstr. 38.

PARIS. Hachette & Kio, 79, Bd. Saint-Germain.

G. Warnier & Kio, 15 rue Montmartre.

GENÈVE. Esperantio, 10, rue de la Bourse.

BARCELONA. J. Espasa é Hijos, 579 & 581, Calle de las Cortes,

LONDON. Brita Esperanto-Asocio, High Hollborn, 133—136,

WASHINGTON U. S. A. Librejo Bretanos. Angulo de la 12-a & Fiststr.

RIGA STELO

ЗВѢЗДА РИГИ.

Mart. — Apr. 1911.

Administrejo: RIGA, Felinastr. 7. Tel. 5288.
Адресъ Редакціи: РИГА, Феллинск. 7. Тел. 5288.

Ia Serio, N. 5—6.

Объ изученіи „Эсперанто“.

Теперь, когда эсперантскій языкъ въ своемъ развитіи принимаетъ все большіе размѣры, проникаетъ всюду и имѣетъ уже громадное практическое примѣненіе, не можетъ быть сомнѣній въ томъ, что онъ раньше или позже станетъ достояніемъ каждаго грамотнаго человѣка. Всякій, кто хоть немного интересовался эсперантизмомъ, это прекрасно знаетъ и не можетъ этому не сочувствовать, а между тѣмъ изъ числа таковыхъ только нѣкоторые считаютъ своимъ долгомъ теперь же изучить этотъ языкъ, а большинство ждетъ того времени, когда это сдѣлается настоятельной необходимостью. Это объясняется тѣмъ, что, не имѣя яснаго представленія о свойствахъ языка, они боятся затратить трудъ, время и деньги необходимыя для его изученія. Да и дѣйствительно: одни говорятъ, что для изученія Эсперанто надо не менѣе 1 года, другіе считаютъ для этого вполне достаточнымъ нѣсколько часовъ. Такія разнорѣчивыя свѣдѣнія смущаютъ многихъ и отбиваютъ желаніе приступить къ изученію.

Чтобы дать сравнительно ясное представленіе, я хочу подѣлиться своимъ личнымъ опытомъ въ этомъ отношеніи. Прежде всего я долженъ предупредить, что имѣлъ весьма слабыя познанія изъ французскаго и нѣмецкаго языковъ, настолько слабыя, что не могъ ими пользоваться.

Услышавъ объ открытіи въ Ковнѣ „Общества Эсперантистовъ“, я рѣшилъ записаться въ число членовъ, но долго не могъ достать учебниковъ, такъ какъ всѣ имѣвшіеся въ книжныхъ магазинахъ послѣ перваго же собранія были разобраны сразу и приходилось ждать пока не получатся выписанные вновь. Наконецъ показался на окнѣ одного изъ книжныхъ магазиновъ учебникъ „Эсперанто въ 10 уроковъ“ Каръ и Панье. Я сейчасъ же купилъ себѣ его, а также и ключъ заключающій всю грамматику и корни словъ. По дорогѣ, сидя на конкѣ, я успѣлъ выучить 1-й урокъ безъ всякаго труда. Слѣдующій урокъ выучилъ во 2-й день и, такъ по уроку, я въ 10 дней прошелъ весь курсъ „Каръ и Панье“, котораго оказалось вполне достаточно для того, чтобы приступить къ самостоятельному чтенію эсперантской литературы и перепискѣ съ иностранными эсперантистами.

При этомъ опять таки долженъ замѣтить, что на занятіе, языкомъ „Эсперанто“ я тратилъ только часть свободнаго времени и не только не испытывалъ утомленія, но даже получилъ большое удовольствіе знакомясь съ удивительно простой, остроумной и интересной системой этого языка.

Итакъ, окончивъ курсъ по указанному выше учебнику, я приступилъ къ чтенію литературныхъ произведеній, вначалѣ—переведенныхъ съ русскаго языка, а затѣмъ съ другихъ и наконецъ оригинальныхъ. Тутъ я уже убѣдился въ удивительной гибкости и „примѣняемости“ эсперантскаго языка. Читая произведенія переведенныя съ русскаго языка я выносилъ точно тоже впечатлѣніе, которое получается при чтеніи ихъ въ подлинникѣ. Конечно, для дальнѣйшаго совершенствованія я больше не затрачивалъ абсолютно ничего, потому что былъ такъ за-

интересованъ и захваченъ чтеніемъ эсперантскихъ книгъ и журналовъ, издаваемыхъ въ различныхъ странахъ, что даже самъ не могъ остановиться и прогрессировалъ естественно, какъ прогрессируетъ самъ языкъ „Эсперанто“. Здѣсь мнѣ оказала громадную услугу бібліотека нашего эсперантскаго общества.

Изъ всего сказаннаго видно, что для изученія „Эсперанто“ потребно лишь 10 дней и 22 коп. (20 копѣекъ стоитъ учебникъ и 2 копѣйки ключъ, который можетъ вполне служить эспер.-русскимъ словаремъ).

Если допустить даже, что я, благодаря особенному старанію, могъ пройти основы языка въ 10 дней, и что при меньшей энергіи потребуется мѣсяць или даже болѣе, то все-же будетъ въ достаточной степени благодарный и производительный трудъ.

Такъ почему же не рискнуть такими незначительными средствами и временемъ для изученія „Эсперанто“ съ тѣмъ, чтобы потомъ всю жизнь въ большей или меньшей мѣрѣ имъ пользоваться.

Ковно, 1911.

Н. Г.

КОНГРЕССЫ — KONGRESOJ.

Рѣчь д-ра Л. Л. Заменгофъ при открытіи II Конгресса Эсперанто въ Женевѣ 14 августа 1906 года.

Милостивые Государыни и Государии!

Я надѣюсь, что исполню желаніе всѣхъ присутствующихъ, если я въ моментъ открытія нашего второго Конгресса выражаю отъ имени Васъ всѣхъ искреннюю благодарность отважной Швейцаріи за ея гостепріимства, которое она оказываетъ нашему конгрессу, и Господину Президенту Швейцарской Конфедеренціи, который два мѣсяца тому назадъ любезно принялъ нашихъ представителей. Особый привѣтъ городу Женевѣ, который уже столько разъ прославлялъ свое имя въ исторіи различныхъ значительныхъ международныхъ дѣлъ.

Позвольте мнѣ также выразить отъ всѣхъ Васъ искреннюю благодарность организаторамъ нынѣшняго конгресса, усерднымъ швейцарскимъ эсперантистамъ, которые такъ много и непрерывно работали въ теченіи прошлаго года, организовали почти во всѣхъ городахъ Швейцаріи эсперантскія группы и прилежно выполнили, что только они могли сдѣлать для успѣшнаго подготовленія къ нашему конгрессу, Временному Центральному Организационному Комитету, который преимущественно въ лицѣ

Parolo de d-ro L. L. Zamenhof ĉe malfermo de la II Kongreso Esperanto, en Ĝenevo, la 27-an de aŭgusto 1906.

Estimataj sinjorinoj kaj sinjoroj!

Mi esperas, ke mi plenumos la deziron de ĉiuj alestantoj, se en la momento de la malfermo de nia dua Kongreso mi esprimos en la nomo de vi ĉiuj mian koran dankon al la brava svisa lando por la gastameco, kiun ĝi montris al nia Kongreso, kaj al lia Moŝto la Prezidanto de la Svisa Konfederacio, kiu afable akceptis antaŭ du monatoj nian delegitaron. Apartan saluton al la urbo Ĝenevo, kiu jam multajn fojojn glorie enskribis sian nomon en la historion de diversaj gravaj internaciaj aferoj.

Permesu al mi ankaŭ esprimi en la nomo de vi ĉiuj koran dankon al la organizintoj de la nuna Kongreso, al la sindonaj svisaj esperantistoj, kiuj tiel multe kaj senlace laboris en la daŭro de la pasinta jaro, fondis preskaŭ en ĉiuj urboj de la svisa lando grupojn esperantistajn kaj diligente faris ĉion kion ili povis por sukcesa pretigo de nia Kongreso; al la Provizora Centra Organiza Komitato, kiu precipe en la persono de sia prezidanto tiel energie laboris kaj tiel diligente zorgis pri ĉiuj preparoj; fine—sed certe ne

своего президента, такъ усердно работалъ и такъ внимательно заботился о всѣхъ приготовленіяхъ; въ концѣ концовъ — хотя отнюдь не менѣе другихъ — благодарю тѣхъ анонимныхъ друзей, которые щедрымъ основаніемъ Центрального Бюро создали крѣпкій фундаментъ для всѣхъ наиболѣе важныхъ работъ.

Милостивые Государи и Государыни!

При открытіи нашего конгресса вы ожидаете отъ меня слова; можетъ быть вы ожидаете отъ меня что-либо официальное, равнодушное, блѣдное и безсодержательное, каковы обыкновенно бывають официальные рѣчи. Такой рѣчи, однако, я дать вамъ не могу. Я вообще не люблю такихъ рѣчей, но особенно теперь, въ нынѣшнемъ году, такая безцвѣтная официальная рѣчь была бы крупнымъ проступкомъ съ моей стороны. Я явился къ вамъ изъ страны, гдѣ теперь многіе милліоны людей безуспѣшно борются за свободу, за самую элементарную свободу, за права человека. Объ этомъ, однако, я не сталъ бы вамъ говорить; ибо, какъ человекъ частный, каждый изъ васъ можетъ быть, съ интересомъ слѣдить за этой борьбой въ громадной странѣ, однако какъ эсперантистовъ, эта борьба не можетъ васъ трогать и нашъ конгрессъ не имѣетъ ничего общаго съ политическими дѣлами. Но, кромѣ борьбы чисто политической, въ названной странѣ теперь происходитъ то, что насъ эсперантистовъ не можетъ не трогать: мы видимъ въ этой странѣ жестокую борьбу между отдѣльными племенами. Тамъ не представитель одной страны изъ-за политическихъ отечественныхъ интересовъ нападаетъ на представителей другой страны — тамъ сыны одной и той же страны бросаются какъ дикіе звѣри на такихъ же дѣтей природы той-же страны, только потому, что они не ихъ единоплеменники. Ежедневно гаснетъ столько жизней въ политической борьбѣ, но еще гораздо большее число ихъ погибають въ борьбѣ между племенной. Ужасно положеніе вещей на многоплеменномъ Кавказѣ, ужасно также оно и въ Западной Россіи. Проклята, сто разъ проклята эта междуплеменная ненависть!

malplej grave — al tiuj kaŝitaj amikoj, kiuj per malavara fondo de la centra oficejo donis fortikan fundamenton por ĉiuj plej gravaj laboroj

Sinjorinoj kaj sinjoroj!

Ĉe la malfermo de nia Kongreso vi atendas de mi paroladon; eble vi atendas de mi ion oficialan, ion indiferentan, palan kaj senenhavan, kiel estas ordinare la oficialaj paroloj. Tia n parolon mi tamen ne povas doni al vi. Mi ĝenerale ne amas tiajn parolojn, sed precipe nun, en la nuna jaro, tia senkolora oficiala parolo estus granda peko de mia flanko. Mi venas al vi el lando, kie nun multaj milionoj da homoj malfacile batalas pro libereco, pro la plej elementa homa libereco, pro la rajtoj de homo. Pri tio ĉi mi tamen ne parolus al vi: ĉar se kiel privata homo, ĉiu el vi eble sekvas kun intereso la malfacilan bataladon en la granda multemiliona lando, tamen kiel esperantistojn tiu ĉi batalado ne povus vin tuŝi kaj nia Kongreso havas nenion komunan kun aferoj politikaj. Sed krom la batalado pure politika en la dirita lando estas nun farata io, kio nin kiel esperantistojn ne povas ne tuŝi: ni vidas en tiu lando kruelan bataladon inter la gentoj. Tie ne homo de unu lando pro politikaj patrolandaj intertoj atakas homojn de alia lando — tie la naturaj filoj de sama lando ĵetas sin kiel kruelaj bestoj kontraŭ la tiel same naturaj filoj de tiu sama lando nur tial, ĉar ili apartenas al alia genta. Ĉiutage estingiĝas tie multe da homaj vivoj per batalado politika, sed multe pli da homaj vivoj estingiĝas tie ĉiutage per batalado intergenta. Terura estas la stato de aferoj en la multelingva Kaŭkazo, terura estas la stato en la Okcidenta Rusujo. Malbenita, milfoje malbenita estu la intergenta malamo!

Будучи еще ребенкомъ, я въ городѣ Бѣлостокѣ съ болью смотрѣлъ на то взаимное отчужденіе, которое раздѣляло природныхъ дѣтей одной страны и одного города. И я мечталъ, что черезъ нѣсколько лѣтъ все это измѣнится и улучшится. И съ тѣхъ поръ въ самомъ дѣлѣ прошли годы, но вмѣсто осуществленія моей прекрасной мечты, я увидѣлъ страшную дѣйствительность: на улицахъ моего несчастнаго родного города дикіе люди съ топорами и желѣзными шестами бросались какъ самые кровожадные звѣри на мирныхъ жителей, вся вина которыхъ состояла единственно въ томъ, что они говорили на другомъ языкѣ и имѣли иную племенную религію, чѣмъ тѣ дикари. Поэтому размозжали черепы, выкалывали глаза мужчинамъ и женщинамъ, дряхлымъ старикамъ и безпомощнымъ младенцамъ. Я не хочу рассказывать вамъ ужасныя подробности этой жестокой Бѣлостокской рѣзни: вамъ какъ эсперантистамъ я хочу только сказать что ужасно высоки и толсты и до сихъ поръ еще стѣны, отдѣляющія народы другъ отъ друга, противъ которыхъ мы боремся.

Извѣстно, что не русскіе были виновниками рѣзни въ Бѣлостокѣ и многихъ другихъ городахъ; потому что русскіе никогда не были жестокими и кровожадными, извѣстно, что не татары или армяне были виновниками въ этой постоянной кровавой борьбѣ, такъ какъ это — племена спокойныя и не желающія навязывать кому-либо свое иго и единственно, чего они желаютъ, это чтобы ихъ — оставили въ покоѣ. Теперь уже вполне извѣстно, что виновна въ этомъ шайка отвратительныхъ преступниковъ, которые различными и самыми низкими способами, широко развитою ложью и извѣтами искусственно создаютъ жестокую ненависть между одними и другими племенами. Но развѣ могли бы самая ужасная ложь и клевета создать такіе ужасные плоды, если бы отдѣльныя племена лучше знали другъ друга, если бы между ними не стояли высокія и толстыя стѣны, которыя не позволяютъ имъ сноситься между собою, и убѣдиться, что члены другого рода такіе же самые люди, что ихъ литера-

Kiam mi estis ankoraŭ infano mi en la urbo Bielostoko rigardadis kun doloro la reciprokan fremdecon kiu dividas inter si la naturajn filojn de sama lando kaj sama urbo. Kaj mi revis tiam, ke pasos certa nombro da jaroj kaj ĉio ŝanĝiĝos kaj boniĝos. Kaj pasis efektive certa nombro da jaroj, kaj anstataŭ miaj belaj songoj mi ekvidis teruran efektivaĵon; en la stratoj de mia malfeliĉa urbo de naskiĝo sovaĝaj homoj kun hakiloj kaj feraj stangoj sin ĵetis kiel plej kruelaj bestoj kontraŭ trankvilaj loĝantoj, kies tuta kulpoto konsitis nur en tio, ke ili parolis alian lingvon kaj havis alian gentan religion ol tiuj ĉi sovaĝuloj. Pro tio oni frakasis la kraniojn, kaj elpikis la okulojn al viroj kaj virinoj, kadukaj maljunuloj kaj senhelpaj infanoj! Mi ne volas rakonti al vi la terurajn detalojn de la bestega Bielostoka buĉado; al vi kiel al esperantistoj mi volas nur diri, ke terure altaj kaj dikaj estas ankoraŭ la interpopolaj muroj, kontraŭ kiuj ni batalas.

Oni scias, ke ne la rusa gento estas kulpa en la besta buĉado en Bielostoko kaj multaj aliaj urboj; ĉar la rusa gento neniam estis kruela kaj sangavida; oni scias, ke ne la tataroj kaj armenoj estas kulpaj en la konstanta buĉado, ĉar ambaŭ gentoj estas gentoj trankvilaj, ne deziras altrudi al iu sian regadon, kaj la sola, kion ili deziras, estas nur ke oni lasu ilin trankvile vivi. Oni scias nun tute klare ke kulpa estas aro da abomenindaj krimuloj, kiuj per diversaj kaj plej malnoblaj rimedoj, per amase dismetataj mensogoj kaj kalumnioj arte kreas teruran malamon inter unuj gentoj kaj aliaj. Sed ĉu la plej grandaj mensogoj kaj kalumnioj povus doni tiajn terurajn fruktojn se la gentoj sin reciproke bone konus, se inter ili ne starus altaj kaj dikaj muroj, kiuj malpermesas al ili libere komunkigi inter si kaj vidi, ke la membroj de aliaj gentoj estas tute tiaj samaj homoj, kiel la membroj de nia gento, ilia litera-

тура отнюдь не проповѣдуетъ ужасныхъ преступленій, но имѣетъ ту же самую этику и тѣ же идеалы какъ и наша. Ломайте, ломайте стѣны между отдѣльными народами, дайте имъ возможность свободно ознакомиться и сноситься на нейтральной почвѣ, и только тогда могутъ исчезнуть тѣ жестокости, которыя мы теперь видимъ въ различныхъ мѣстахъ. —

Мы совсѣмъ не такъ наивны, какъ это думаютъ о насъ нѣкоторые, мы не вѣримъ, что нейтральная почва создаетъ людей — ангеламъ, мы отлично знаемъ, что люди злые всегда останутся злыми; но мы вѣримъ, что общеніе и знакомство на нейтральной почвѣ удалить постепенно массу такъихъ жестокостей и преступленій, причиною которыхъ не является дурная воля, а просто изъ незнакомства и обязательнаго принужденія, вынужденное вмѣшательство.

Теперь, когда въ различныхъ мѣстахъ свѣта племенная борьба становится столь жестокой, мы, эсперантисты, должны работать энергичнѣе чѣмъ когда-либо. Но чтобъ наша работа была успѣшна, мы должны себѣ прежде всего хорошо выяснить внутреннюю идею эсперантизма. Мы всѣ безсознательно намекали часто на эту идею въ рѣчахъ и произведеніяхъ нашихъ, но мы никогда не говорили о ней болѣе ясно. Пора уже высказаться яснѣе и точнѣе.

Изъ деклараціи, единодушно принятой въ Булонскомъ Конгрессѣ, мы всѣ знаемъ, что такое эсперантизмъ въ практическомъ отношеніи; изъ этой же деклараціи мы также знаемъ, что „эсперантистомъ называется каждое лицо, которое употребляетъ языкъ Эсперанто, безразлично для какой цѣли“. Слѣдовательно эсперантистомъ является не только лицо, употребляющее Эсперанто исключительно для практичныхъ цѣлей, эсперантистъ — также и тотъ, который употребляетъ этотъ языкъ съ цѣлью заработка, или просто для развлеченія, наконецъ, эсперантистъ — даже такое лицо, которое принимаетъ Эсперанто для цѣлей дурныхъ и жестокихъ. Но кромѣ практичной стороны, обязательной для аждаго и указанной въ деклараціи, эсперантизмъ имѣетъ еще другую сто-

turo ne predikas iajn terurajn krimojn, sed havas tiun saman etikon kaj tiujn samajn idealojn kiel nia! Rompu, rompu la murojn inter la popoloj, donu al ili la eblon libere konatiĝi kaj komunikiĝi sur neŭtrala fundamento, kaj nur tiam povos malaperi tiaj bestaĵoj, kiujn ni nun vidas en diversaj lokoj.

Ni ne estas tiel naivaj kiel pensas pri ni kelkaj personoj, ni ne kredas, ke neŭtrala fundamento faros el la homoj anĝeloj; ni scias tre bone, ke la homoj malbonaj ankaŭ poste restos malbonaj; sed ni kredas, ke komunikiĝado kaj konatiĝado sur neŭtrala fundamento forigos almenaŭ la grandan amason de tiuj bestaĵoj kaj krimoj, kiuj estas kaŭzataj ne de malbona volo, sed simple de sinnekonado kaj de devigata sin altrudado.

Nun, kiam en diversaj lokoj de la mondo la batalado inter la gentoj fariĝis tiel kruela, ni esperantistoj, devas labori pli energie ol iam. Sed por ke nia laborado estu fruktoporta, ni devas antaŭ ĉio bone klarigi al ni ian internan ideon de la esperantismo. Ni ĉiuj senkonscie ofte aludadis tiun ĉi ideon en niaj paroloj kaj verkoj, sed ni neniam parolis pri ĝi pli klare. Estas jam tempo ke ni parolu pli klare kaj precize.

El la deklaracio unuanime akceptita en la Bulonja Kongreso ni ĉiuj scias, kio estas la Esperantismo en rilato praktika; el tiu ĉi deklaracio ni ankaŭ scias ke „Esperantisto estas nomata ĉiu persono, kiu uzas la lingvon Esperanto tute egale, por kiaj celoj li ĝin uzas“. Esperantisto sekve estas ne sole tiu persono, kiu uzas Esperanton sole kaj ekskluzive por celoj praktikaj, Esperantisto ankaŭ estas persono kiu uzas Esperanton nur por amuziĝadi, esperantisto fine estas eĉ tiu persono, kiu uzas esperanton por celoj plej malnoblaj kaj malamaj. Sed krom la flanko praktika, deviga por ĉiuj kaj montrita en la Deklaracio, la Esperantismo havas ankoraŭ alian flankon, ne devigan, sed multe pli gravan, flankon idean. Tiun ĉi flankon diversaj Esperantistoj povas klarigi al si en la plej di-

рону, не обязательную, но гораздо болѣе важную, сторону идейную. Эту сторону различные эсперантисты могутъ объяснять себѣ различнымъ образомъ и въ самыхъ различныхъ степеняхъ.

Поэтому, чтобы избѣгнуть всякой вражды, эсперантисты рѣшили дать каждому полную свободу въ призваніи этой внутренней идеи эсперантизма въ этой формѣ и степени, какъ это желательно каждому или, если онъ желаетъ даже вовсе не признавать въ эсперантизмѣ какой либо идеи. Чтобы снять съ однихъ эсперантистовъ всякую отвѣтственность за поступки и идеалы другихъ эсперантистовъ, Булонская декларация точно опредѣляетъ официальную, всѣми безспорно признаваемую сущность эсперантизма и прибавляетъ слѣдующія слова „Всякая иная надежда или мечта, которую то или другое лицо связываетъ съ эсперантизмомъ, его частное дѣло, за которое эсперантизмъ не отвѣчаетъ“. Но, къ сожалѣнію, слово „частное“ нѣкоторые друзья-эсперантисты объясняютъ себѣ въ смыслѣ „непозволяемое“ и такимъ образомъ вмѣсто того чтобы сохранять для внутренней идеи эсперантизма возможность совершенно свободно развиваться, они желаютъ эту идею совсѣмъ умертвить.

Если мы, борцы за Эсперанто, добровольно дали цѣлому свѣту полную свободу разсматривать Эсперанто только съ практической стороны и примѣнять его лишь для собственной выгоды, это, разумѣется, никому не даетъ права требовать, чтобы мы всѣ видѣли въ Эсперанто только объектъ пракческаго примѣненія.

Къ сожалѣнію за послѣднее время, среди эсперантистовъ появились голоса, которые говорятъ: „Эсперанто—только языкъ; избѣгайте, даже частнымъ образомъ связывать эсперантизмъ съ какой-либо идеей, ибо иначе подумаютъ, что всѣ мы сторонники этой идеи, и мы не понравимся многимъ, которые не любятъ ее! О, какія слова! Изъ-за боязни, что мы можетъ быть не понравимся тѣмъ, которые сами желаютъ пользоваться Эсперанто только для личныхъ практическихъ цѣлей, мы должны всѣ выбрать изъ своего сердца ту сторону

versaj gradoj. Tial, por eviti ĉiun malpacon, la Esperantistoj decidis lasi al ĉiu plenan liberecon akcepti la internan ideon de la Esperantismo en tiu formo kaj grado, kiel li mem deziras aŭ, se li volas eĉ tute, ne akcepti por la Esperantismo ian ideon. Por ĉi tiuj Esperantistoj ĉian respondecon por la agoj kaj idealoj de aliaj esperantistoj la Bulonja Deklaracio precizigis la oficialan, de ĉiuj sendispute akceptitan esencon de la Esperantismo kaj aldonis la sekvantajn vortojn: „Ĉiu alia espero aŭ revo, kiun tiu aŭ alia persono ligas kun la Esperantismo estas lia afero pure privata por kiu la Esperantismo ne respondas. „Sed bedaŭrinde la vorton „privata“ kelkaj amikoj esperantistoj klarigis al si en senco de „malpermesata“, kaj tiamaniere anstataŭ konservi por la interna ideo de la Esperantismo la eblon tute libere disvolviĝi, ili volis tiun ideon tute mortigi.

Se ni, batalantoj por Esperanto, propravole donis al la vasta mondo plenan rajton rigardadi Esperanton nur de ĝia flanko praktika kaj uzadi ĝin nur por nia utilo, tio ĉi kompreneble al neniu donas la rajton postuli, ke ni ĉiuj vidu en Esperanto nur aferon praktikan.

Bedaŭrinde en la lasta tempo inter la esperantistoj aperis tiaj voĉoj kiuj diras: „Esperanto estas nur lingvo; evitu ligi eĉ tute private la esperantismon kun ia ideo, ĉar alie oni pensos ke ni ĉiuj havas tiun ideon, kaj ni malplaĉos al diversaj personoj kiuj ne amas tiun ideon! Ho, kiaj vortoj! El la timo, ke ni eble ne plaĉos al tiuj personoj, kiuj mem volas uzi Esperanton nur por aferoj praktikaj, por ili, ni devas ĉiuj elŝiri el nia koro tiun parton de la esperantismo, kiu estas la

эсперантизма, которая самая важная, самая святая, ту идею, которая была главнѣйшею цѣлью нашего дѣла, которая была звѣздой, которая руководила всѣми борцами за Эсперанто! О, нѣтъ, нѣтъ, никогда! съ энергичнымъ протестомъ мы отбросимъ это требованіе. Если насъ, первыхъ борцовъ за Эсперанто, будутъ принуждать, чтобы мы избѣгали въ нашей дѣятельности всего идейнаго, мы съ негодованіемъ разорвемъ и сожжемъ все, что мы писали объ Эсперанто, съ болью въ сердцѣ мы уничтожимъ результатъ работы и жертвъ всей нашей жизни, мы отбросимъ далеко зеленую звѣзду съ нашей груди и мы съ отвращеніемъ воскликнемъ: „Съ такимъ Эсперанто, который долженъ служить исключительно коммерческимъ цѣлямъ и практической пользѣ, мы ничего общаго имѣть не желаемъ!“

Когда-либо настанетъ время, когда Эсперанто, сдѣлавшись достояніемъ всего человѣчества, потеряетъ свой идейный характеръ; тогда онъ сдѣлается уже только языкомъ, за него уже не будутъ сражаться изъ него только будутъ извлекать, пользу. Но теперь, когда почти всѣ эсперантисты еще немеркантильны а тѣлько борцы, мы всѣ очень хорошо сознаемъ, что не мысль о практической пользѣ подстрекаетъ насъ къ работѣ для Эсперанто, но единственно мысль о святой, великой и важной идее, которую заключаетъ въ себѣ международный языкъ. Эта идея — всѣ вы ее отлично чувствуете — братство и справедливость среди всѣхъ народовъ. Эта идея сопровождаетъ эсперантизмъ съ перваго момента его появленія до нынѣшняго времени. Она воодушевляла автора Эсперанто, когда онъ былъ еще ребенкомъ; когда двадцать восемь лѣтъ тому назадъ кружокъ молодыхъ разноплеменныхъ гимназистовъ праздновалъ первый признакъ жизни будущаго Эсперанто, они пѣли пѣсню, въ которой послѣ каждой строфы повторялись слова: „ненависть народовъ сгинь, пропади, уже пора!“ Нашъ гимнъ поетъ о „новомъ чувствѣ, которое появилось въ мѣрѣ“, всѣ произведенія, слова и поступки инициатора и нынѣшнихъ эсперантистовъ вооду-

plej grava, la plej sankta, tiun ideon, kiu estis la ĉefa celo de la afero de Esperanto, kiu estis la stelo, kiu ĉiam gvidadis ĉiujn batalantojn por Esperanto! Ho, ne, ne, neniam! kun energia protesto ni forĵetos tiun ĉi postulon. Se nin, la unuajn batalantojn por Esperanto, oni devigos, ke ni evitu en nia agado ĉion idean, ni indigne disŝiros kaj bruligos ĉion, kion ni skribis por Esperanto, ni neniigos kun doloro la laborojn kaj oferojn de nia tuta vivo, ni forĵetos malproksimen la verdan stelon, kiu sidas sur nia brusto kaj ni ekkrios kun abomeno: „Kun tia Esperanto, kiu devas servi ekskluzive nur a celoj de komerco kaj praktika utileco, ni volas havi nenion komunan!“

Venos iam la tempo, kiam Esperanto, fariĝinte posedaĵo de la tuta homaro, perdos sian karakteron idean; tiam ĝi fariĝos jam nur lingvo, oni jam ne batalados por ĝi, oni nur tirados el ĝi profiton. Sed nun, kiam preskaŭ ĉiuj esperantistoj estas ankoraŭ ne profitantoj, sed nur batalantoj, ni ĉiuj konscias tre bone ke al laborado por Esperanto instigas nin ne la penso pri praktika utileco, sed nur la penso pri la sankta, granda kaj grava ideo, kiun lingvo internacia en si enhavas. Tiu ĉi ideo — vi ĉiuj sentas ĝin tre bone — estas frateco kaj justeco inter ĉiuj popoloj. Tiu ĉi ideo akompanadis esperantismon de la unua momento de ĝia naskiĝo ĝis la unua tempo. Ĝi instigis la aŭtoron de Esperanto, kiam li estis ankoraŭ malgranda infano; kiam antaŭ dudek ok jaroj rondeto da junaj diversgentaj gimnazianoj festis la unuan signon de vivo de la estonta Esperanto li kantis kanton, en kiu post ĉiu strofo estis ripetataj la vortoj: „malamikeco de a nacioj falu, falu, jam estas tempo, Nia himno kantas pri la „nova sento, kiu venis en la mondon“, ĉiuj verkoj, vortoj kaj agoj de la iniciatoro kaj de la nunaj Esperantistoj ĉiam spiras tute klare tiun saman ideon. Neniam ni kaŝis nian ideon, neniam povis esti eĉ la plej mal-

шевлены той же идеей. Мы никогда не скрывали нашей идеи, никогда не могло возникнуть даже малѣйшаго сомнѣнія относительно ея, такъ какъ каждый говорилъ о ней, и усердно работалъ. Почему же къ намъ при соединились лица, видящія въ Эсперанто только „языкъ“? Почему они не побоялись, что свѣтъ обвинить ихъ въ большомъ преступленіи, именно въ желаніи способствовать постепенному объединенію человѣчества? Развѣ они не видятъ, что ихъ рѣчи противорѣчатъ ихъ собственнымъ чувствамъ и что они безсознательно мечтаютъ о томъ же самомъ, какъ и мы, хотя изъ ложнаго страха передъ бессмысленными нападками они стараются подавать въ себѣ эту мечту?

Если я наилучшую часть своей жизни провелъ въ большихъ страданіяхъ, пожертвовалъ и не оставилъ за собою даже права авторства, развѣ я это сдѣлалъ для какой-либо практической пользы? Если первые эсперантисты терпѣливо выставили себя не только на постоянныя насмѣшки, но даже не останавливались передъ большими жертвами, какъ напримѣръ, небогатая учительница долгое время страдала отъ голода, только чтобы скопить нѣсколько денегъ для пропаганды языка Эсперанто — развѣ они дѣлали все это для какой-нибудь практической цѣли? Если часто лица, прикованные къ смертному ложу, писали мнѣ, что Эсперанто единственное утѣшеніе ихъ угасающей жизни, развѣ они тогда думали о практичной пользѣ? О, нѣтъ, конечно нѣтъ! всѣ они мнили лишь о внутреннемъ смыслѣ и деи эсперантизма; всѣ они цѣнили Эсперанто не потому, что оно приближаетъ взаимно тѣла людей, и даже не потому, что оно сближаетъ мысли ихъ, но только потому, что оно сближаетъ ихъ сердца.

Я помню тотъ энтузіазмъ, которымъ мы всѣ были проникнуты въ Булони. Всѣ участники того конгресса, сохранили о немъ наиболѣе пріятное и восторженное воспоминаніе на всю свою жизнь, всѣ называютъ его „незабвеннымъ конгрессомъ“. Что же такъ воодушевляло членовъ конгресса? неужели только взаимныя развлеченія? Нѣтъ, вѣдь на

большаго dubo pri ĝi, ĉar ĉio parolis pri ĝi, kaj sindone laboris. Kial do aliĝis al ni la personoj kiuj vidas en Esperanto „nur lingvon?“ Kial ili ne timis ke la mondo kulpigos ilin pri granda krimo, nome pri la deziro helpi al iom-post-ioma unuiĝo de la homaro? Ĉu ili ne vidas, ke iliaj paroloj estas kontraŭaj al iliaj propraj sentoj kaj ke ili senkonscie revas pri tio sama, pri kio ni revas, kvankam pro neĝusta timo antaŭ sensencaj atakantoj ili penas tion ĉi nei?

Se mi la tutan pli bonan parton de mia vivo memvole pasigis en grandaj suferoj kaj oferoj kaj ne rezervis por mi eĉ ian rajton de aŭtoreco — ĉu mi faris tion ĉi pro ia praktika utileco? Se la unuaj esperantistoj pacience elmetadis sin ne sole al konstanta mokado, sed eĉ al grandaj oferoj, kaj ekzemple unu malriĉa instruistino longan tempon suferis malsaton, nur por ke ŝi povu ŝpari iom da mono por la propagando de Esperanto — ĉu ili ĉiuj faris tion ĉi pro ia praktika utileco? Se ofte personoj alforĝitaj al la lito de morto skribadis al mi, ke Esperanto estas la sola konsolo de ilia finiĝanta vivo, ĉu ili pensis tiam pri ia praktika utileco? Ho, ne, ne, ne! ĉiuj memoris nur pri la interna ideo entenata en la esperantismo; ĉiuj ŝatis Esperanton ne tial, ke ĝi alproksimigas reciproke la korpojn de la homoj, eĉ ne tial ke ĝi alproksimigas la cerbojn de la homoj, sed nur tial, ke ĝi alproksimigas iliajn korojn.

Vi memoras, kiel forte ni ĉiuj estis entuziasmitaj en Bulonjo ĉe l'Maro. Ĉiuj personoj, kiuj partoprenis en la tiea kongreso, konservis pri ĝi la plej agrablan kaj plej entuziasman memoron por la tuta vivo, ĉiuj ĝin nomas „la neforgesebla kongreso“. Kio do tiel entuziasmigis la membrojn de la kongreso? ĉu la amuzo

каждому шагу можно встрѣтить гораздо лучшихъ развлеченій, слушать театральныя представленія и хорошія пьесы, исполняемыя не дилетантами, а лучшими мастерами своего дѣла! Развѣ мы восхищались большимъ талантомъ нашихъ ораторовъ? Нѣтъ такихъ у насъ въ Булонн не было. Или, можетъ быть, самый фактъ взаимнаго пониманія? Но на каждомъ конгрессѣ единоплеменниковъ мы вѣдь понимаемъ другъ друга не менѣе хорошо, однако ничто насъ тамъ не воодушевляетъ. Нѣтъ, вы всѣ отлично чувствовали, что насъ не воодушевляла не личная забава, не одно только взаимное пониманіе, не практическая польза, которую намъ оказало Эсперанто, но та внутренняя идея эсперантизма, которую всѣ мы чувствовали въ нашемъ сердцѣ. Мы чувствовали, что начинается паденіе стѣнъ между народами, мы чувствовали духъ всеобщаго братства. Мы прекрасно сознавали, что до окончательнаго исчезновенія стѣнъ, еще далеко, очень далеко; но въ то же время мы чувствовали, что мы — свидѣтели перваго сильнаго удара по этимъ стѣнамъ; мы чувствовали, что передъ нашими глазами летаетъ какой-то призракъ лучшей будущности, призракъ еще весьма туманный, который однако отнынѣ все болѣе и болѣе воплощается и крѣпнѣтъ. —

Да, дорогіе мои сотрудники! Для равнодушнаго свѣта Эсперанто можетъ быть только объектомъ практической пользы. Каждый, кто пользуется языкомъ Эсперанто или работаетъ для него — эсперантистъ, и каждый эсперантистъ имѣетъ полное право видѣть въ немъ только языкъ, только безжизненное орудіе для международнаго взаимопониманія, нѣчто похожее на морскую сигнализацию, хотя и болѣе совершенный. Такіе эсперантисты конечно не приходятъ на наши конгрессы или являются лишь изъ любопытства или ради цѣлей практическихъ чисто академическихъ или же для обсужденія языка, они не принимаютъ участія въ нашей радости и нашемъ воодушевленіи, которыя имъ кажутся наивными и дѣтскими. Но тѣ эсперантисты, которые принимаютъ участіе въ нашей работѣ не

per si mem? Не, ĉiu ja povas havi sur ĉiu paŝo multe pli grandajn amuzojn, aŭskulti teatraĵojn kaj kantojn multe pli bonajn kaj plenumatajn ne de ne spertaj diletantoj, sed de plej perfektaj specialistoj! ĉu nin entuziasmigis la granda talento de la parolantoj? Ne; ni tiajn ne havis en Bulonjo. Ĉu la fakto, ke ni komprenis nin reciproke? Sed en ĉiu kongreso de samnacioj ni ja komprenas nin ne malpli bone, kaj tamen nenio nin entuziasmigas. Ne, vi ĉiuj sentis tre bone, ke nin entuziasmigis ne la amuzoj per si mem, ne la reciproka sinkomprenado per si mem, ne la praktika utileco, kiun Esperanto montris, sed la interna ideo de la esperantismo, kiun ni ĉiuj sentis en nia koro. Ni sentis, ke komenciĝas la falado de la muroj inter la popoloj, ni sentis la spiriton de ĉiuhoma frateco. Ni konsciis tre bone, ke, ĝis la fina malapero de la muroj, estas ankoraŭ tre kaj tre malproksime; sed ni sentis, ke n estas atestantoj de la unua forta ekbato kontraŭ tiuj muroj; ni sentis, ke antaŭ niaj okuloj flugas la fantomo de pli bona estonteco, fantomo ankoraŭ tre nebula, kiu tamen de nun ĉiam pli kaj pli korpigados kaj potencigados.

Jes, miaj karaj kunlaborantoj! Por la indiferenta mondo Esperanto povas esti nur afero de praktika utileco. Ĉiu, kiu uzas Esperanto aŭ laboras por ĝi, estas esperantisto, kaj ĉiu esperantisto havas plenan rajton vidi en Esperanto nur lingvon, simplan, malvarman internacian kompreniĝilon, similan al la mara signaro kvankam pli perfektan. Tiaj esperantistoj kredeble ne venos al niaj kongresoj aŭ venos al ili nur por celoj esploraj praktikaj aŭ por malvarma diskutado pri demandoj pure lingvaj, pure akademiaj kaj ili ne partoprenos en nia ĝojo kaj entuziasmo kiu eble ŝajnos al ili naiva kaj infana. Sed tiuj esperantistoj, kiuj

только головою, но и сердцемъ, тѣ видятъ и цѣнятъ въ Эсперанто прежде всего внутреннюю идею; они не боятся, что свѣтъ съ ироніей назоветъ ихъ утопистами, а шовенисты даже возстанутъ противъ ихъ идеаловъ какъ преступленія; они горды этимъ названіемъ утопистовъ. Каждый новый нашъ конгрессъ укрѣпляетъ въ нихъ любовь къ внутренней идеѣ эсперантизма и малопомалу наши ежегодные конгрессы сдѣлаются постояннымъ праздникомъ человечества и взаимнаго братства. —

apartenas al nia afero ne per sia kapo sed per sia koro, tiuj ĉiam sentos kaj ŝatos en Esperanto antaŭ ĉio ĝian internan ideon; ili ne timos, ke la mondo make nomos ilin utopiistojn kaj la naciaj ŝovinistoj eĉ atakos ilian idealon kvazaŭ krimon; ili estos fieraj pri tiu nomo de utopiistoj. Ĉiu nia nova kongreso fortikigos en ili la amon al la interna ideo de la esperantismo, kaj iom post iom niaj ĉiujaraj kongresoj fariĝos konstanta festo de la homaro kaj de homa frateco.

Эсперанто на Практикѣ.

Esperanto en la Praktiko.

Преподаваніе — Instruado.

Москва. Преподаваніе языка Эсперанто введено при Московскомъ Императорскомъ Коммерческомъ Училищѣ.

Тифлисъ. Тифлисское Отдѣленіе Краснаго Креста въ своемъ засѣданіи 3-го апрѣля постановило обязать сидѣлокъ изучить языкъ Эсперанто.

Кострома. По распоряженію изъ Петербурга при мѣстномъ отдѣленіи Краснаго Креста открыты курсы языка Эсперанто.

Харьковъ. Открыты курсы языка Эсперанто при содѣйствіи мѣстнаго отдѣленія Краснаго Креста.

Австро-Венгрія. Магистратомъ города Будапешта официально разрѣшено преподаваніе языка Эсперанто въ трехъ учебныхъ заведеніяхъ, а именно: въ главномъ реальномъ училищѣ, въ женской гимназіи и въ высшей торговой школѣ.

Франція. По послѣднимъ свѣдѣніямъ Эсперанто сильно распространяется въ военныхъ сферахъ. Извѣстный эсперантистъ капитанъ Байоль началъ читать курсъ языка Эсперанто въ С. Сирскомъ военномъ Училищѣ.

Испанія. 30 января депутація мадридскихъ эсперантистовъ вручила министру народнаго просвѣщенія петицію о введеніи Эсперанто въ учебныя заведенія. Министръ заявилъ депутаціи, что

онъ самъ убѣжденный сторонникъ Эсперанто,

5-го января открылись эсперантскіе курсы для трамвайныхъ кондукторовъ и вагоновожатыхъ.

Въ Террасѣ начатъ новый курсъ Эсперанто для мальчиковъ. — Въ Кордовѣ языкъ Эсперанто преподается мальчикамъ и слѣпымъ. —

Въ настоящее время преподаваніе языка Эсперанто введено во всѣхъ военныхъ училищахъ Испаніи.

Италія. Въ Генуѣ муниципалитетъ представилъ эсперантистамъ постоянное помѣщеніе въ народномъ университетѣ. На эсперантскіе курсы записалось болѣе ста человекъ.

Румынія. Въ Бухарестѣ функционируютъ 6 эсперантскихъ курсовъ и, между прочимъ, одинъ курсъ специально для ларикмахеровъ.

Англія. Эсперантскіе курсы ведутся въ 37 кварталахъ Лондона. — Редакціей „The British Esperantist“ получено слѣдующее письмо отъ Департамента Министерства Народнаго Просвѣщенія: Мы уполномочены увѣдомить васъ, что Эсперанто принадлежитъ къ числу тѣхъ предметовъ, на преподаваніе которыхъ нами выдается субсидія вечернимъ школамъ и курсамъ.

С. А. Соединенные Штаты. Въ Итаскомъ Университетѣ среди студентовъ китайцевъ образовался эсперантскій

клубъ. Организаторами являются гг. Чао Ве-и, М. Жен-чу, Ли-у, Кингъ и Ло. Китайцы находятъ, что Эсперанто особенно легко по сравненію съ ихъ родной „китайской грамотой“.

Въ Балтиморѣ Эсперанто преподается въ коллегіи Лойолы.

Персія. Въ Тавризѣ организованы курсы „Эсперанто“ для персовъ и армянъ.

Эсперантская жизнь.

Esperanta vivo.

Германія. Эсперантское движеніе среди германскихъ католиковъ растетъ съ каждымъ днемъ. Во многихъ городахъ основались филиальныя отдѣленія Всемирнаго Союза Католиковъ-Эсперантистовъ. Заслуживаетъ вниманія тотъ фактъ, что папскій нунцій въ Баваріи особымъ циркуляромъ рекомендовалъ Эсперанто германскимъ епископамъ, о чемъ и довелъ до свѣдѣнія Его Святейшества Пія X, Папы Римскаго. Съ своей стороны католическій епископъ д-ръ Georgius Schmid von Gröneck произнесъ прекрасную рѣчь о значеніи Эсперанто для всемірной Церкви Христовой; „Общій языкъ есть путь къ сердечности и миролюбію“. Въ виду послѣднихъ успѣховъ Эсперанто рѣшено издавать спеціальнй журналъ для германскихъ католиковъ-эсперантистовъ „*Monatsblätter für katholische Esperantisten*“.

На съѣздѣ представителей германскихъ колоній проф. Мейнгофъ и директоръ Восточно-Африканскихъ желѣзныхъ дорогъ высказались за введеніе языка Эсперанто среди африканскихъ племенъ въ германскихъ колоніяхъ. И такъ, можно надѣяться, что въ недалекомъ будущемъ и африканскіе дикари станутъ нашими „Samideanoj“! Но тогда они перестанутъ быть дикарями и благодаря Эсперанто войдутъ въ семью культурныхъ народовъ!

Основанъ международный союзъ почтовыхъ чиновниковъ-эсперантистовъ съ официальнымъ органомъ „*Poŝta-Esperantisto*“. Пробный номеръ съ уставомъ союза высылаетъ бесплатно г. P. Schmidt, Herberstrasse No 23, Dresden.

Въ Берлинѣ извѣстный парижскій профессоръ архитектуры Agache прочиталъ на языкѣ Эсперанто публичную лекцію на тему: „*Sociala arto en Francujo*“, Гражданское искусство во Франціи.

Въ Герлицѣ труппой профессиональныхъ актеровъ „Reichshallentheater“ поставленъ спектакль на языкѣ Эсперанто.

Франкфуртская читательня „*Modern*“ выписала, между прочимъ, 50 эсперантскихъ журналовъ.

Въ Любекѣ д-ръ Мебушъ прочиталъ интересный докладъ на тему: „*Esperanto en la servo de Ruĝa Kruco*“, Эсперанто и его заслуги для Краснаго Креста.

Въ Дрезденѣ полицейскіе держали экзаменъ въ знаніи Эсперанто, о чемъ начальникомъ полиціи г. Rötting-омъ доложено г. Министру Внутреннихъ Дѣлъ. — Въ Хемницѣ для почтовыхъ городовыхъ-эсперантистовъ установленъ особый знакъ: зеленая звѣздочка на лѣвомъ рукавѣ мундира.

Франція. Парижскіе эсперантисты обратили вниманіе на столь модныя въ нашъ вѣкъ „интервью“. Такъ, сотрудники эсперантскаго журнала для юношества „*Juneco*“ интервьюировали, между прочимъ, депутатовъ Лебука, Вильма, Рейнака, редактора журнала „*La Democratie*“. Санье, проф. Готеро, Моно, драматурга Тристанъ-Бернара и мн. др. Въ вопросѣ о значеніи Эсперанто для молодежи всѣ сошлись въ томъ, что Эсперанто нельзя не рекомендовать всѣмъ и каждому, особенно же для заграничныхъ экскурсій. Турецкій посланникъ въ Парижѣ Намъ-Паша въ бесѣдѣ съ редакторомъ журнала „*Le Monde Espérantiste*“ выразилъ свою симпатію Эсперанто. „Нужно надѣяться, — сказалъ оттоманскій дипломатъ, — что Эсперанто будетъ все болѣе распространяться по всему міру“.

Французскій Министръ Финансовъ относится съ неизмѣнной симпатіей къ нашей идеѣ.

Въ Лионѣ капитанъ Друдэнъ прочиталъ лекцію „Эсперанто и Красный Крестъ“. Присутствовалъ весь

157-й пѣхотный полкъ въ полномъ составѣ. Въ казармахъ открыты два эсперантскихъ курса: 1) для унтеръ-офицеровъ и 2) для рядовыхъ. Въ Кондѣ поручикомъ Манневи произнесена рѣчь объ Эсперанто и его значеніи для военныхъ.

Фирма автомобилей, аэроплановъ и дирижаблей *Clément-Bayard* издала интересный каталогъ на Эсперанто (33 Quai Michelet, Levallois, Paris). Тою же фирмой изданы на Эсперанто спеціальныя депеши, которыми пользуются авіаторы во время полетовъ для сношенія съ „наземнымъ міромъ“.

Извѣстная Парижская фирма *Hachette & Cie* пожертвовала мѣстному Обществу эсперантистовъ 1000 франковъ. Кромѣ того Генеральный Совѣтъ Департамента Сены вотировалъ тому же Обществу субсидію въ размѣрѣ 300 франковъ.

Бухарестъ. Въ болгарскомъ обществѣ „Братство“ Н. Ременковымъ приняты цѣлый рядъ лекцій. 6-го февраля имъ прочитана первая лекція на тему: „О значеніи Международнаго Языка и его значеніе для народовъ и специально для рабочаго класса“.

Швейцарія. Въ Лозаннскомъ „Христіанскомъ Союзѣ“ прочитанъ докладъ на тему „Толстой и Эсперанто“. Авторъ распространенной и у насъ въ Россіи книги „Половой вопросъ“, профессоръ психіатріи Августъ Форель вступилъ въ число членовъ Швейцарскаго Эсперантскаго Общества и Всемирной Ассоціаціи Эсперантистовъ врачей. Недавно, совершая свое лекціонное турнѣ по Германіи, Австріи и Швейцаріи, маститый профессоръ выступалъ съ публичными докладами на альтруистическія темы и между прочимъ, на тему объ Эсперанто. Въ своемъ новѣйшемъ трудѣ „Культурныя стремленія современности“. А. Форель посвятилъ двѣ главы Эсперанто.

Испанія. Королева Испанская сооблаговолила принять въ даръ эсперантскій вѣеръ, преподнесенный ей отъ имени редакціи парижской эсперантской газеты „*La Mavado*“. Такой же вѣеръ редакціей той же газеты былъ преподнесенъ и королевѣ Румынской. — Въ

Сабаделлѣ образовалось Католическое Общество съ цѣлью пропаганды Эсперанто. Въ Барселонѣ организуется эсперантская выставка. — Въ Мадридѣ на съѣздѣ Экономическихъ Организаций г. Рикардо Кодорніу выступилъ съ докладомъ о значеніи языка Эсперанто. Единогласно рѣшено докладъ г. Кодорніу напечатать, а вопросъ передать на обсужденіе экономическихъ организацій.

Египетъ. Въ Каирѣ прочитана лекція объ Эсперанто. 20—25 февраля 1911 здѣсь состоится V международный конгрессъ слѣпыхъ подъ предсѣдательствомъ министра иностранныхъ дѣлъ. § 3 программы съѣзда гласитъ: „Желателенъ-ли Эсперанто въ качествѣ универсальнаго языка для слѣпыхъ?“

Узона. Въ Питсбургѣ Эсперантское общество устроило банкетъ, на которомъ выступили съ рѣчами: ректоръ университета, директоръ женской гимназіи, британскій консулъ и редакторы двухъ мѣстныхъ наиболѣе вліятельныхъ ежедневныхъ газетъ. Ректоръ въ своей рѣчи далъ обѣщаніе немедленно ввести преподаваніе Эсперанто, а проф. Армстронгъ начальникъ академіи *East Liberty* предложилъ въ видѣ эксперимента ввести на годъ Эсперанто въ качествѣ обязательнаго предмета въ подвѣдомственной ему академіи, а затѣмъ произвести соотвѣтствующую анкету.

Pri la veterantaŭdiro. Laŭ „*La Korespondanto*“, esperanta gazeto propaganda, literatura & meteorologia.

S-ro Sfeijoon, hispana meteorologo en Valencio ĵus komencis publikigi en „*La Korespondanto*“, speciale fondita tiucele, veterantaŭdirojn kun dusemajnaj, sinoptikaj kartoj. „En Usono — li diras en sia antaŭparolo — kie la meteorologiaj studoj estas organizitaj plej perfekte, Signal-Oficejo de Washington, atingas la plej bonajn rezultatojn en la veterantaŭdiroj, precipe kio rilatas al la avizoj transsendataj al la Atlantika marbordo, & ordinare trafas 82 po 100.“

„*La Meteorologia Oficejo* en Londono sin alproksimigas al tiu lasta numero en la veterantaŭdiroj sendataj Hamburgon.

En aliaj landoj, kie estas starigitaj meteorologiaj servoj, la proporcio de la antaŭdiroj konfirmitaj estas 70-80 po 100.

„Atingi tiujn rezultatojn ni intencis & kun la Dia helpo ni daŭrigas labori kun ĉiujniaj fortoj, celante, ke nia dek kvin taga veterantaŭdiro atingu la saman gradon de propableco, kiun atingas la antaŭdiroj faritaj unu aŭ du tagojn antaŭe de la meteorologiaj oficejoj, ĉu naciaj ĉu internaciaj.

„Niaj antaŭdiroj sin apogas, precipe, sur la sciigoj kolektitaj en la meteorologiaj oficejoj kaj publikigitaj en oficialaj gazetoj. Do, kalkulante en tiel kompleksa afero sur elementoj nekompletaj, ĉu pro telegrafaj aŭ presaj eraroj, facile oni komprenos ke, kvankam nia sistemo estas bona kaj precizaj la leĝoj, kiujn ni trovis, nia vojo estas plena de grandaj baroj, kiuj malpermesos ke ĉiam niaj veterantaŭdiroj estu konfirmitaj, kiel estas nia deziro.“

„Sfeijoon konservas por si mem la sekreton de la meteorologiaj leĝoj, kiujn li eltrovis nur per longa kaj laciga laboro. Sed, por ke la legantoj de lia duonmonata hispana revuo, povu pli facile kontroli la antaŭdirojn per sciencaj dokumentoj, en ĉiu numero, flanke de sia artikolo, li represas la observojn de la madrida observatorio pri la pasinto. Tiamaniere ĉiuj povas vidi kiam kaj kiom li eraras. Ĉu tio ne estas ekpruvo de certeco?

„La leganto rimarku gravan diferencon inter la laboroj de la observatorioj kaj tiuj de nia kunlaboranto. Helpataj de ĉiuspecaj tre perfektaj iloj, kaj multaj telegramoj, la observatorioj nur atingas malkuraĝe anonci la veteron unu aŭ du tagojn antaŭe, dum Sfeijoon, kiu havas neniun observatorion, neniun ilon, ricevas neniun telegramon, nur legante la revuojn, kiuj alvenas al li malfrue el Londono kaj Parizo, anoncas, almenaŭ kun la sama certeco, la veteron 15 tagojn antaŭe.

„Al ĉiuj kiuj dubus pri la scienco nio, povas demandi: kio estas scienco? Registri meteorologiajn observojn kaj telegramojn, aŭ legi en ili la estontan veteron? Kiu estas scienculo? Tiu, kiu kunigas la elementojn de la problemo, aŭ tiu, kiu solvas la problemon?

„En Valencio pluvigas tre malofte. Multfoje okazis, kiam ĉiuj terkulturistoj males-

peris, ke pluvo alvenis ekzakte la tagon anoncitan de Sfeijoon. Pro tio la lokaj ĵurnaloj ne ŝparas siajn gratulojn, sed samtempe, kelkaj malĝentile klopodas, malgraŭ la malpermeso, publikigi pli malpli kaŝe la veterantaŭdirojn, tuj kiam ili aperos en *Prognosticos* de Sfeijoon. Senutile estas diri ke tiu ĉi lasta revuo tute entuziasmigas siajn abonantojn.

„Ankaŭ la scienculoj mem estas entuziasmigataj. Antaŭ du jaroj, franca publika observatoriestro, kiu multe admiris la eltrovaĵojn de Sfeijoon, proponis al li planon por diskonigi liajn veterantaŭdirojn; sed, preskaŭ tuj poste, li mortis. Ĉu la rolo de tiu diskonigo estas rezervata al la internacia lingvo?

„Antaŭ du monatoj, kiam unu amikovizitis Sfeijoon por peti, ke li bonvolusribi artikolon por esperanta gazeto, li respondis: „Volonte, ĝis nun, mi nur skribis por hispana preskaŭinsulo, sed mi povas antaŭdiri por tuta Eŭropo ankaŭ tiel ĝuste kiel por Hispanujo, ĉar la fundamentoj de ĉiuj miaj kalkuloj estas bazitaj sur la tre precizaj observoj publikigitaj de la pariza Observatorio“.

Jen estas vere praktika apliko de nia kara lingvo al la afero utila & esence internacia! Bonŝancon al vi, brava kunbatalanto!

Aspirante tutkore la sukceson de tiu kuraĝa entrepreno, ni plezure donos al ĉiuj dezirantoj detalajn informojn & la Redakcio de *Riga Stelo* volonte helpos aboni „La Korespondanto“, kiu publikigas duonmonate la cititajn antaŭdirojn & sinoptikaĵojn & al la gazetoj, kiuj dezirus ilin uzi por siaj celoj, akiri de Sfeijoon la rajton publikigi ilin oficiale.

ОБЩЕСТВА — SOCIETOJ.

Всероссійская Лига Эсперантистовъ. (С. Петербургъ, Невскій, 106). 31 марта подъ предсѣдательствомъ Н. П. Евстифѣева состоялось общее двухгодичное собраніе Лиги. Изъ доклада прочитаннаго предсѣдателемъ Лиги Г. Постникова видно, что въ настоящее время Лига имѣетъ отдѣленія въ 30 гор., а именно: въ Александрополѣ, Баку, Витебскѣ, Вышнемъ-Волочкѣ, Варшавѣ, Дербентѣ, Екатеринодарѣ, Елизаветградѣ,

Ивано-Вознесенскъ, Иркутскъ, Красноярскъ, Костромъ, Кишиневъ, Курскъ, Майкопъ, Москвѣ, Мелитополь, Острогъ, Петербургъ, (центральное отдѣленіе), Ростовъ на Дону, Рѣжицъ, Саратовъ, Ставрополь Кавказкомъ, Симферополь, Симбирскъ, Тифлисъ, Читъ, Уфъ, Ярославъ.

Были избраны: председателемъ г. Постниковъ, товарищами председателя Н. П. Евстифѣевъ и Васильковскій, секретаремъ г-жа Трапезникова; членами комитета гг. Анаторъ, Берингеръ, Дадаевъ, Гурковъ и г-жа Зике; членами Ревизионной Коммисіи г-нъ Т. А. Щавинскій. Васильева. Дантріева. и баронъ Спендлеръ. Организованы также 7 комиссій: пропагандная, финансовая, преподавательская, балетная, театральная, конгрессная и административная.

2 апрѣля въ помѣщеніи О-ва „Спасенія на Водахъ“ г. Евстифѣевымъ прочитана публичная лекція „Исторія возникновенія международнаго языка“, г. Постниковымъ: „Объ Эсперанто“. Въ послѣдней рѣчи интересны мотивы: теорія необходимости для петербургскихъ эсперантистовъ остаться аристократіей среди русскихъ эсперантистовъ и теорія произношенія на Эсперанто, совершенно отличная отъ мнѣній, высказанныхъ по этому вопросу г. г. Чечечомъ, Г. Моккомъ и П. -Бертело. 27-го Марта по инициативѣ В. Л. Э. былъ устроенъ въ новомъ помѣщеніи гимназій Феодорова спектакль и концертъ. При участіи режисера г. Эльвъ, были поставлены двѣ одноактныя комедіи: „Heredaĵo de Kłodarek“ (Наслѣдство Клодарека) Ф. де Мениля въ переводѣ съ Эсперанто на русскій языкъ и „Здѣсь говорятъ на Эсперанто“. Передъ спектаклемъ г-нъ Васильковскій сказалъ нѣсколько словъ объ Эсперанто, а г-нъ Евстифѣевъ далъ объясненіе передъ началомъ комедіи специально объ эсперантскихъ конгрессахъ. Послѣ концертнаго отдѣла и пѣнія гимна „La Espero“ слѣдовали танцы до 3 часовъ утра. Одновременно была экспонирована богатая эсперантская выставка г-на Лоренсона и Стона. Вечеръ посѣтило болѣе 300 лицъ.

Ковенское Общество Эсперантистовъ, въ короткое время завоевало почетное положеніе среди другихъ эсперантскихъ организацій не только въ Россіи но и за границей. Благодаря высокой нравственной поддержкѣ со стороны автора языка „Эсперанто“ д-ра Заменгофа, и большому притоку денежныхъ средствъ, частію отъ членскихъ взносовъ, частію отъ продажи своихъ изданій, Общество могло на первыхъ-же порахъ широко поставить свою дѣятельность. Въ теченіе всего зпмняго сезона этого года и настоящее время, при обществѣ съ большимъ успѣхомъ функционировали курсы эсперантскаго языка, благодаря чему число лицъ, знакомыхъ съ Эсперанто, достигло значительнаго количества. Однако, чтобы продолжать въ томъ-же направленіи Общество пуждается въ постоянномъ активномъ содѣйствіи и сотрудничествѣ со стороны своихъ членовъ вслѣдствіе чего Правленіе обращается ко всѣмъ сочленамъ со слѣдующими пожеланіями:

1. Привлекать въ число членовъ К. О. Э. своихъ знакомыхъ и распространять правильныя свѣдѣнія о языкѣ Эсперанто среди окружающихъ,

2. Пользоваться при перепискѣ изданными Обществомъ открытыми письмами, конвертами и почтовой бумагой, которые можно пріобрѣтать въ Обществѣ и въ магазинѣ Завадзкаго (Рутскаго),

3. Посѣщать всѣ собранія Общества, въ особенности очередныя засѣданія Правленія, происходящія по пятницамъ,

4. Читать постоянно эсперантскія книги пріобрѣтать ихъ или въ Обществѣ, или въ магазинѣ Завадзкаго (Рутскаго), состоящаго комиссіонеромъ Ковенскаго Общества Эсперантистовъ и

5. Пріобрѣсти и носить утвержденный Г. Ковенскимъ Губернаторомъ значекъ Общества цѣна котораго 1 руб. съ именной подписью на немъ.

Riga Stelo. La 28-an de aprilo (21 de majo) en Riga estas inaŭgurita esperantista societo.

La ĵus fondita societo, nomata „RIGA STELO“, estas registrita de Livlanda Guberniestro & konsistas nur el la abo-

nantoj de la samnoma revuo. Detalojn ni prokrastas ĝis la sekvanta numero.

Verda Radio. Esperantista Literatura Rondeto presigas nun „Almanakon de originalaj verkoj“, kies unua volumo baldaŭ aperos. La Redakcia Komitato (Gusev per. 4, loĝ. 12, S. Peterburgo) konsistas el s-roj N. P. Evstifejev, T. A. Ŝčavinski (Peterburgo) & V. N. Devjatnin (Kovno).

Ревель. 21 марта (2 апрѣля) состоялся праздникъ, устроенный Ревельскимъ Кружкомъ Эсперантистовъ. Присутствовало около 450 человекъ.

Варшава. 14/27 марта состоялось годовое собраніе Pola Esperantista Societo. Президентомъ былъ избранъ инженеръ А. Грабовскій.

Харьковъ. 14 февраля Харьковское Общество Эсперантистовъ устроило въ одномъ изъ мѣстныхъ театровъ литературно-музыкальный вечеръ. Былъ прочитанъ докладъ о распространѣніи Эсперанто, была поставлена комедія „Mi mortis“, Я умеръ. Вечеръ прошелъ очень оживленно; присутствовало до 400 человекъ. Кромѣ небольшого дохода, который получила касса О-ва, наиболѣе важнымъ результатомъ нужно признать фактъ, что о вечерѣ помѣстили сочувственныя статьи всѣ харьковскіе газеты, не исключая даже тѣхъ, кои до сего времени относились къ Эсперанто или равнодушно, или враждебно.

Одесса. Предсѣдателемъ Одесскаго О-ва Эсперантистовъ избранъ С. И. Орловскій. Новый адресъ О-ва: Херсонская 52.

Кишиневъ. Открыто отдѣленіе Всероссийской Лиги Эсперантистовъ.

Кіевъ. 8-го февраля въ залѣ польскаго клуба „Ognivo“ г. Новаковскій прочелъ передъ многочисленною публикой докладъ на тему: „Pasinta, nuna & estonta stato de Esperanto“, Эсперанто въ его прошломъ, настоящемъ и будущемъ.

Internacia Ligo de Poŝtoficistoj. Tiu ĉi nova ligo estas tre interesa, ne sole por la poŝtoficistoj, sed ankaŭ por la publiko. Kiel agrable estos trovi en la poŝtoficejo iun, kun kiu oni facile interparolos, vojaĝante en fremda lando! Adreso: Sro Paulo Schmidt, Herbertstrasse 23, Dresden, Germanujo.

Orientgermana Esperantista Ligo па годи́чномъ собраніи въ Кенигсбергѣ рѣшила присоеди́ниться къ „Varietea Esperantista Ligo“ и организо́вать въ 1912 году пограни́чный конгрессъ въ Данцигъ-Цопотъ.

Bavara Esperantista Ligo, председа́телемъ которой въ настоящее время состоитъ г. Орталъ, совмѣщаетъ въ себѣ 22 мѣстныхъ группы.

На собраніи делегатовъ Saksa Esperantista Ligo въ Дрезденѣ избраны 2 президента; д-ръ А. Шраммъ и Френкель, первый для внѣшнихъ и второй для внутреннихъ сношеній.

Internacia Societo de Esperantistoj-Juristoj. Dum la II Universala Kongreso en Genevo estis fondita Internacia Societo de Esperantistoj-Juristoj, kiu celas: disvastigi Esperanton inter la juristoj, krei kaj konservi inter siaj anoj aferajn rilatojn, verki Esperantan juristan vortaron, eldoni artikolojn de internacia juroscienco k. t. p. Kiel membroj estas invitataj ne sole advokatoj (jurintaj kaj privataj), sed ankaŭ juĝistoj diversrangaj, ankaŭ la „kandidatoj“ de la Juĝejo kaj „zemskije naĉalniki“, studentoj de leĝoscienco kaj ĝenerale juristoj, t. e. personoj, studintaj teorie aŭ praktike kiun ajn juron: kriminalan, civilan, eklezian, financan, ekz. la inspektoroj de l'impostoj k. t. p. La regularo kaj diversaj dokumentoj estas senpage riceveblaj ĉe B. Kotzin laŭ l'adreso: Москва, Арбатъ, д 9, кв. 39. Пом. Присяжн. Повѣрен. Б. И. Коцинь.

Универсальная Эсперанто-Ассоциация. Universala Esperanto-Asocio.

Aldono al Oficiala Jarlibro. Tiu ĉi aldonó ĵus aperis. Ĝi enhavas la plenan liston de la novaj Delegitoj & adresŝanĝojn post la apero de la Jarlibro 1911, ankaŭ la nomaron de la novaj Esperantaj Entreprenoj. Tiu ĉi aldonó estas necesa suplemento al nia Oficiala Jarlibro. Niaj abonantoj povas ĝin mendi de la Redakcio de „Riga Stelo“. Prezo 10 kor. aŭ respondkurono.

Петербургъ. 17 марта состоялось областное собрание У. Э. Л. въ помещеніи Всероссийской Лиги Эсперантистовъ. Собрание было открыто докладомъ областного Вице-Делегата г-на А. Зайцева, въ которомъ онъ обратилъ вниманіе присутствовавшихъ на важную роль У. Э. А. въ эсперантизмѣ. Затѣмъ слѣдовалъ отчетъ областного Делегата г-на Саковича объ услугахъ оказанныхъ имъ, и собрание рѣшило: всячески пропагандировать Ассоциацию. Для этого избрана специальная комиссія и, для удовлетворенія ея потребностей создать Областную кассу. Наконецъ, г-нъ В. Нѣжинскій предложилъ за свой счетъ издать спутникъ по Петербургу. Вообще можно надѣяться, что У. Э. А. Въ Петербургѣ хорошо разовьется, такъ какъ первое Областное собрание обратило вниманіе Петербургскихъ эсперантистовъ на Эсперантию и число эсперантиановъ въ Петербургѣ растетъ довольно быстро.

Международная Лига чистаго питания. Internacia Ligo de l'Pura Nutraĵo. Международная Лига Чистыхъ Питательныхъ Продуктовъ. Таково названіе новаго эсперантийскаго предпріятія, адресъ котораго не попалъ въ послѣднее изданіе Oficiala Jarlibro У. Э. А. Цѣль общества дать потребителю безусловную гарантію доброкачественности и нефальсифицированности покупаемыхъ ими съѣстныхъ продуктовъ.

Дрезденъ. При содѣйствіи У. Э. А. изданъ справочный листокъ (gvidfolio) или путеводитель по городу Дрездену въ двойномъ форматѣ Моно 16½ × 33.

Въ № 98 „Esperanto“ приводитъ перечень городовъ, гдѣ число членовъ У. Э. А. возрасло свыше 20. Россія занимаютъ далеко не послѣднее мѣсто, а именно сюда слѣдуетъ отнести города: Варшаву, Калининъ, Ковно, Кутансъ, С.-Петербургъ, Тифлисъ и Умань.

По словамъ той-же газеты, д-ръ А. Финшеръ, нашъ ревностный пионеръ въ Тифлисъ, зачисленъ пожизненнымъ членомъ У. Э. А.

Новые Делегаты и измѣненія:

Novaj Delegitoj & ŝanĝoj:

Баку. Новый адресъ делегата П. В. Пичугина: Позенавская, 22.

Бакуо: Nova adreso de la delegito P. V. Piĉugin: Ul. Pozenavska, 22.

Варшава. Д-ръ Людовикъ Чыбынскій, Ул. Шопена 1.

Varsovio. Dro Ludoviko Chybyzynski, Ul. Szopena 1.

Золотоноша. Лѣтній адресъ делегата А. Андриевскаго: Торговая 17, кв. 29, Одесса. Корреспонденцію слѣдуетъ направлять новому вицеделегату А. Климовскому; Черкасская ул. 20, Золотоноша.

Zolotonoŝo. Someradreso de la delegito A. Andrievski: Torgovaja 17, loĝ. 29, Odessa. Oni korespondu al nova vicedelegito: A. Klimovski: Ĉerkaskaja 20, Zolotonoŝa.

Иркутскъ. Банниковъ. Служба Тяги Забайкальской жел. дор.

Irkutsko Bannikov. Sluĝba Tiaĝi Zabajkalskoj ĵel. dor.

Кемі. Финляндія А. Корпелайненъ, Купецъ.

Kemi. Finlando. A. Korpelainen, komercisto.

Ковно. А. М. Недошивинъ. Михайловскій пр. домъ Раца.

Kovno. A. M. Nedošivin, Miĥajlovskij prosp. domo Raca.

Брыловъ. Сигизмундъ Блотникъ, фармацевтъ.

Krylovo. Zygmunt Blotnik, farmaciisto.

Минскъ. Анто́нь Медвѣдскій, Врачъ. Подгорный пер. 4.

Minsko. Antono N i e d v i e d s k i,
kuracisto, Podgornij per. 4.

Рязань. М. Г. Ц и м б а л и с т ы й.

Riazano. М. Г. С у м б а л и с т у.

Тейково. Влад. губ. С. С у р о в -
ц е в ъ, губернский химикъ.

Tejkovo. gub. Vladimir. S. S u r o v -
c e v, gub. ĥemiisto.

Редакція просить гг. Делегатовъ, ад-
реса коихъ не соотвѣтствуютъ даннымъ
Официальнаго Ежегодника на 1911 г.,
поспѣшить присылкою ей вѣрныхъ свѣ-
дѣній.

La Delegitoj, kies adresoj ne estas
ĝuste notitaj en la Oficiala Jarlibro 1911,
estas petataj tuj sendi al la Redakcio la
necesajn sciigojn.

Gvidilo tra Riga urbo & marbordo.

Monumento de Petro la Granda.

(Al nia bildo)

La 4/17 -an de julio 1910 la urbo Riga
festenis la 200 -an datrevenon de l'aneksio
de Baltikaj provincoj al la Rusa sceptro
& tiu tago estis solenita per la inaŭguro
en la ĉeesto de l'Imperiestro Nikolao II
de du monumentoj de Petro la Granda:
unu en Kurtenhofo apud Riga & alia en
la urbo mem.

La lasta monumento estas metita en
la plej bela loko de la urbo: en la komen-
co de Alexandra bulvardo, ĝuste kontraŭ
la samnoma ponto, kiu kondukas al Kalk-
strato, la plej centra de la malnova urbo.

La statuo, verko de Gustavo Ŝmidt-
Kassel, prezentas la caron Petro rajdanta
& vestita en liatempa uniformo de Preo-
braĵenski-regimento kun la stelo & ru-
ando de l' ordeno de St.-Andreo.

La granita coklo 4,50 m alta havas ne-
largan, ambaŭfine rondigitan formon. La
alto de la ĉevalo estas 4,70 m; la ĉevala
kapo 1 m. Sub ĝia torso homo mezalta
pasas senĝene. La rajdanto & la ĉevalo
estas duoble pli grandaj ol la naturaj.

La statuo estas fandita de Martino en
Berline transportita al Riga dismembri-
gite: la ĉevala torso kun la radjanto, la
piedoj & la vosto & la eroj estas lute
muntitaj jam surloke. La pezo de la fan-
daĵo estas cirkaŭ 3000 kg. (190 pud.)

Kiam la projekto estis aprobita, antaŭ
ĉio estis preparita provizora modelo el

argiro nur trione granda ol nuna monu-
mento; tiu provizora modelo estas nun
konservata en la Belarta muzeo de la ur-
bo Riga. La skulptisto verkis el la natu-
ro mem: li laboris observante vivan mo-
delon: ĉevalviron, kiu estis pruntita al li
el la imperiestra ĉevalejo. Poste, laŭ tiu
helpa, estis farita modelo el gipso dece
granda & nur laŭ tiu lasta estis fandita la
bronza originalo.

La skulptisto daŭro hezitis antaŭ ol
decidi la demandon: kiel vestigi Petron?
— Falkonet, verkinto de la fema „Kupro
Rajdanto“ en Peterburgo, vistigis lin en
antikvan mantelon; Lederer, unu el la
de Riga konkurso de monumentoj de Pe-
tro, ankaŭ prezentis la caron en antikva
togo. Sed Petro mem vestigis la tutan
Ruslandon laŭ la germana modelo &
Ŝmidt prezentis la caron same vestita.

La monumento en la naturo estas pli-
grandioza & bela ol tion montris la mo-
delo; tia estas la fiko de bela kadro de l'
edificoj & ĝardenaĵoj de nia bela urbo;
tien oni povas vidi laŭ la fotoaĵo farita
post la inaŭguro de l' monumento: la ĉe-
valo samè parada, paŝanta je prudenta &
eleganta aluro; sed la Rajdanto estas ma-
jesta & konkeranta; tio ne estas reĝo ga-
lopanta sur placo parada, sed la caro-kon-
kerinto, kiu enrajdas en la almlilitan
urbon!

ВОПРОСЫ ЯЗЫКА.

LINGVAJ DEMANDOJ.

Неизвѣстныя до сего времени мысли великихъ людей о международномъ языкѣ и Эсперанто.

Nekonitaj opinioj de eminentaj homoj pri la lingvo internacia & Esperanto.

II

Тотъ-же Пужула приводитъ мнѣніе объ Эсперанто Франциска Пи и Маргала, бывшаго президента Испанской Республики, высказанное имъ въ газетѣ *El Nuevo Regimen* (Новый Режимъ) № 369. Madrido 29. de januaro 1898. Давъ краткую характеристику языка Эсперанто, авторъ продолжаетъ: „На сегодня довольно; быть можетъ мы еще вернемся къ деталямъ. Сейчасъ же достаточно сказать, что Эсперанто изобрѣтенъ русскимъ докторомъ Заменгофомъ и уже въ извѣстной степени распространенъ въ Европѣ и оказался пригоднымъ для перевода не только сочиненій научнаго характера, но также для разсказовъ и повѣстей, какъ напр. сказокъ Андерсена, и болѣе крупныхъ произведеній, напр. Толстого и Дикенса, стихотвореній, напр. Виктора Гюго и поэмъ, напр. Байрона, и даже самого Гомера. На этомъ языкѣ теперь уже издается „библіотека“ и журналъ.

„Эсперанто—это не „всемирный“ языкъ, а международный, которымъ съ успѣхомъ могутъ пользоваться для внѣшнихъ сношеній всѣ народы, отнюдь не бросая своего родного языка и даже мѣстныхъ нарѣчій.

„Мы, кои такъ страстно желали бы увидѣть уничтоженными всѣ преграды между отдѣльными народностями, не колебаясь совѣтуемъ обратить вниманіе на этотъ языкъ и приняться за его изученіе всѣмъ интеллигентнымъ людямъ, имѣющимъ доброе сердце, и коимъ дорогъ интеллектуальный и моральный прогрессъ народовъ“.

III.

Эрнестъ Арчдэконъ, Archdeacon, книгу котораго „Pourquoi je suis devenu Esperantiste“ съ такимъ захватывающимъ интересомъ читаетъ теперь „весь Па-

рижъ“, помѣстилъ въ послѣднемъ номерѣ *La Revue* замѣтку нѣмецкаго философа Ничше, которую читатель найдетъ въ его извѣстномъ сочиненіи „*Menschliches, allzumenschliches I*“ подъ № 267.

Вотъ переводъ этой замѣтки, въ которой Ничше одновременно предсказалъ созданіе Международнаго Языка, и практическое осуществленіе воздухоплаванія:

„Изучать много языковъ — это значитъ наполнять голову словами, а не фактами и мыслями, а между тѣмъ голова каждаго человѣка можетъ вмѣстить только опредѣленное, строго ограниченное количество знаній. Слѣдовательно изученіе многихъ языковъ вредно, такъ какъ оно порождаетъ увѣренность, что получается нѣкоторый навыкъ, а на самомъ дѣлѣ только позаимствованіе способа общенія и обманчивое чувство собственнаго самоуваженія; косвенно же оно вредно еще тѣмъ, что оно становится поперекъ пути къ пріобрѣтенію истинныхъ знаній и стремленію заслужить уваженіе людей лояльнымъ путемъ. Наконецъ, оно есть тотъ топоръ, который рубитъ подъ самый корень нѣжное чувство восторженнаго восхищенія передъ своимъ роднымъ языкомъ; и это чувство непоправимо нарушается и разрушается. Два народа, давшіе величайшихъ художниковъ мысли, греки и французы, никогда не изучали иностранныхъ языковъ; но, такъ какъ взаимныя сношенія людей неизбежно становятся все тѣснѣе и настойчивѣе — напр., лондонскому кушцу, если онъ желаетъ быть на высотѣ своего положенія, въ настоящее время, необходимо, по крайней мѣрѣ, знаніе восьми иностранныхъ языковъ — то изученіе нѣсколькихъ иностранныхъ языковъ является какъ бы неизбежнымъ зломъ, которое дойдя до своего апогея, само заставитъ человѣчество искать выходъ изъ этого

положенія и когда либо, въ болѣе или менѣе отдаленномъ будущемъ, для каждаго будетъ существовать одинъ только новый языкъ, во-первыхъ, какъ языкъ для торговыхъ сношеній, а затѣмъ, въ равной мѣрѣ, и для всякаго рода духовнаго общенія, точно также какъ неизбѣжно нѣкогда будетъ существовать и воздухоплаваніе. Въ противномъ случаѣ, для чего же существовала бы лингвистика, наука въ продолженіи цѣлаго столѣтія занимавшаяся изученіемъ законовъ языка, всего того, что въ немъ есть хорошаго, цѣннаго и необходимаго?"

Такъ говоритъ Ничше, но что скажутъ родители дѣтей, которыя, услышавъ эти слова, возстанутъ и откажутся учиться иностраннымъ языкамъ? Но, „воздайте кесарево кесарю, а божіе Богу“. Большая разница и з у ч и т ь восемь языковъ настолько, чтобъ быть въ состояніи практически ихъ примѣнять къ дѣлу или у ч и т ь с я двумъ-тремъ языкамъ съ

цѣлью лишь получить аттестатъ зрѣлости! Ребенокъ не вправѣ пренебрегать тѣмъ, что дорого для его родителей. Поэтому необходимо, чтобы сами родители сознали безцѣльность усиленнаго изученія чужихъ языковъ; только тогда мы можемъ надѣяться на полное торжество Международнаго Языка.

Tiel parolas Nicŝe (Nietzsche), sed kion diros la gepatroj de la infanoj, kiuj, aŭdinte tiujn parolojn, ribelos kaj rifuzos lerni fremdajn lingvojn? Sed, „redonu al la reĝo kio apartenas al la reĝo & donu al Dio, kio apartenas al Dio“. Granda diferenco estas ellerni ok lingvojn tiel perfekte, por esti kapabla ilin uzi praktike, ol lerni du-tri da ili, por ricevi ateston de abituriento! Neniu infano rajtas malŝati tion, kion ŝatas ĝiaj gepatroj. Tial estas necese, ke tiuj lastaj komprenu la neutilon lerni multajn lingvojn, nur tiam oni povas vidi la veran triumfon de Lingvo Internacia!

Kial IDO en la rolo de lingvo internacia ne povas superi la lingvon ESPERANTO?

de Prof. P. Chistaller-Stuttgart, Germanujo.

Laŭ la intencoj de siaj estroj Ido estu lingvo por instruituloj.

Ĉiam la idanoj fanfaronas, ke ilia idio mo estas pli simpla ol Esperanto, ke ĝi estas pli bone lernebla ankaŭ por nekleraj homoj. En oktobro okazis en Bruse-lo disputa vespero inter idano kaj esperantisto *) La unua legis dum du horojn pri la preferindo de Ido, kaj lia temo estis „la leĝo pri la plej malgranda peno“. Fine la aŭskultantoj laciĝis kaj deziris aŭdi la kontraŭulon. Tiu, prof. Bourlet, montris en tri kvaronhora, fajra parolado, kiel por „simpligi“ Esperanton, Ido amasigis esceptojn sur esceptoj kaj ĉiufoje, kiam li klarigis belan komplikajon de la „linguo“, li sin turnis al la idano, demandante: „Ĉu ĝi estas,

Sinjoro, ankoraŭ la „Leĝo“ pri la plej malgranda peno“, kiu inspiris tiun escepton aŭ tiun komplikajon?“ La unuan fojon la aŭdantaro ridis, la duan fojon ĝi ridegis, la dekan fojon tordiĝis, kaj poste la ĝenerala sekretario de la internacia Instituto de Bibliografio kaj de la Oficejo de Internaciaj Asocioj diris al li: nun mi komprenas, ke vi esperantistoj kutime malŝatas diskuti kun la idistoj, kaj uzas pli bone vian tempon propagante vian lingvon. Kaj du tagojn poste ĝeneralo Sebert-Paris ricevis avizon, ke la nomitaj Instituto kaj Oficejo oficiale alprenas Esperanton.

Nun mi montru kelkajn punktojn certigajn, ke Ido vere ne estas pli simpla ol Esperanto:

*) Pri tio amuze rakontas Sro Bourlet en „La Revuo“, p. 136- Novembro 1910.

A l f a b e t o. Certe la Ido alfabeto estas por la presistoj, sed nur por ili, pli oportuna al tiu de Esperanto; pro tio, ke ili ne bezonas specialajn literojn. Ankaŭ **x** por **ks** au **kz** estas simpligo, seg **ch**, **sh** anstataŭ **ĉ**, **ŝ** estas malsimpligaĵoj, same precipe la antikva **q**, kiu formas duan literon por la sono **k**, (en **x** oni eĉ havas trian), samtempe la litero **u** ricevas post **q** kaj **g** duan prononcmanneron, nome, kiel **v**. La Esperantaj **ĵ** **ĝ** estas kunigitaj en **j** (**j** fariĝis **y**) kaj oni povas ĝin prononci dumaniere, kio vere ne estas bonaĵo. Per tiu ŝanĝo oni tre ofte ŝanĝis la vortbildon konservatan en Esperanto laŭ la naciaj formoj: budĝeto (budĝeto), etaĵo (etaĝo), Aljero (Alĝero), jelato (ĝelaten), jirafo (ĝirafo).

A k c e n t o. En Esperanto: La akcento ĉiam estas sur la antaŭlasta vokalo: domo, ĝardeno. Austrio. En Ido (laŭ verko de Janotta): La akcento estas ĉe infinitivoj ĉiam sur la lasta, alie en kelksilabaj vortoj sur la antaŭlasta vokalo: amar, parolar, abelo, diligenta, gardeno. Tamen estas senakcentaj (ne formantaj apartan silabon).

1) **u** post **a**, **e**, **q**: laudo, neutra quo;
2) **i** kaj **u** antaŭ alia vokalo, en kelkvokalaj radikoj: filio *) precipua, Austrio; male ĉe unuvokalaj radikoj: dio (tago) duo; sed oni diras: sundio (dimanĉo) lundio (lundo), jovdio (ĵaŭdo).

Interesa estas ĉi tie, ke en 1908a jaro ankoraŭ ekzistis nur la unua regulo, poste por pli plaĉi al instruituloj, oni ankoraŭ pli „simpligis“ Esperanton, aldonante la pluan regulon.

G r a m a t i k o. Ĉi tie oni povas konstati ĉe Ido simpligon, ĉar ĝi nur malofte uzas akuzativan formon, same multenombrian formon de l' adjektivo. Tamen tio ne povas esti kaŭzo starigi konkurantajn idiomon; kaj ĉar D-ro Zamenhof, eĉ jarojn antaŭ naskiĝo de Ido, skribis, ke oni uzu nominativon kiam oni ne estas certa pri la ĝusta kazo, la komencanto ja povas komence agi laŭ tiu konsilo, prefere ol ĉiam meti akuzativan formon post prepozicioj, kio ofte okazas. Simpligo certe estas tiu Ida regulo, sed — ne plibon-

nigo, ĉar la frazoj estas ofte malpli klaraj. Oni ofte diras, ke multaj popoloj ne posedas akuzativan formon, pro tio ĝi estu forigota. Sed oni ne pripensas, ke fakte per tia manko tiuj lingvoj prezentas malbonaĵojn, oni ne tiel rapide komprenas la sencon, oni ofte bezonas aliajn formojn, parolturnojn, malpli simplajn, por fariĝi tute klara. Ekzemple kiam mi diras: „la patro vokas la filo, la patrino la filino“, tiam oni ne scias ĉu li vokas ĉiujn tri aŭ ĉu la patrino vokas la filinon. Sed: „la patro vokas la filon, la patrino la filinon“ tio estas tuj klara, kaj ankaŭ multe pli belsona. En la Zamenhofa „Preĝo“ la „frat' fraton atakas kruele“ ne estus klare sen la „n“; oni povus opinii, ke oni ripetitas „frato“. Same la nevarieblo de l' adjektivo estas simpliga sed ne plibona, tre ofte povas naskiĝi konfuzo aŭ oni devas atentipri fiksita vortordo, kiu estus katenigo por lingvoj ne havantaj la saman vortordon. Cetere la idestroj ekkonis ke ĉe sole starantaj adjektivoj ne estas evitebla multenombra formo, kaj oni akceptis **i** aldonotan: „bonai“, kio kaŭzas la plian escepton, ke ankaŭ ĉi tie la **i** ne estas aparta silabo; krom tio oni uzas en maloftaj okazoj apartan multenombrian artikolon „le“, nur por eviti la klaran simple kaj facile uzeblan regulon de Esperanto, ke la adjektivo akordiĝas kun sia substantivo: la bonaj patroj, la belan domon. Kiam mi aldonas ke Ido por 16 Esperantaj pronomoj posedas 38), oni vere ne rajtas paroli pri simpligo. Ankaŭ la fama, de la idestroj malŝatata „tabelo“ ¹⁾ montras en la Ida anstataŭaĵo malsimpligon por ĉiu simpla homo, kie esperantistoj devas leni 14 formojn, la idanoj havas 24 da ili. Certe multaj estas bonkonataj por latinuloj, aliaj tamen estas same arbitraj kiel en Esperanto: „ulu“ (iu), ankaŭ „ulube“ (ie) ²⁾ certe de neniu estos rekonata unuavide. Ankaŭ la klareco estas malpli bona ĉe Ido: „ulu, nulu“ estis ³⁾ lacige miksebla por la orelo, „iu, neniu“

¹⁾ Tabelon pri ilia komparo oni trovas en mia broŝuro „Bedarf Esperanto der Verbesserung?“ (Ĉu Esperanto bezonas plibonigon)? eldonita de la Germana Asocio. Altona 1909.

*) unue oni skribis: filyo.

²⁾ ad ulube (ien) estas tre luksa „plibonigo“.

estas multe pli preferinda. Same je rapida parolo la „e“ (kaj) ofte konfuzige kunfandiĝas kun antaŭa vorto, ŝajnigante adverban formon: „du e tri e kvar“ (du kaj tri kaj kvar). Sed la plej granda „simpligo“ kuŝas en tio, ke Ido havas 48 afiksojn, kie Esperanto dum 20 jaroj nur bezonis 34, kaj ĝi estas tute klara, krom tio ĉe la idanoj regas la emo, pli-grandigi tiun nombron. Krom tio kelkaj el la sufiksoj ne estas klaraj, ekz. - oza signifas plena je, provizita je, enhavanta ion. Laŭ tio ni akceptu leproza (lepra), kuproza (kupra), sed kataroza

³⁾ por eviti riproĉojn de idanoj kiuj ĉiam pretaj havas esprimojn kiel „mensogo, kalumnio“, mi metis singarde estis, ĉar nun eble la lingvo tiurilate estas ŝanĝita.

(katarema) ŝajnas ne bona, kaj ĉe mam-oza (kies traduko estis grandmama) oni ja ne povas diri: „plena je mam-o, enhavanta mamon“, ankaŭ „provizita je mam-o“ havas alian sencon. Same lum-oza (hele lumigita, lumplena) kiam -oza estas „provizita je“, oni devus eble diri „lumegoza“ aŭ „lumozega“, sed vere „lumplena“ estas pli simpla. Mi ne povas ĉi tie trakti aliajn sufiksojn, inter kiuj al estas precipe enuiga; kiu sin interesas pri tio, legu la cititan broŝureton. La plej amuziga estas, ke eĉ la „idestri“ ne ĉiam ĝuste uzas la sufiksojn, ne parolante pri iliaj malpli kleraj fideluloj. Iu laboristo ekz. uzis „laboroza“ celante „laboristala“ (laborista). (Daŭrigota)

K R E S T O M A T I O

por infanoj kaj komencantoj
Redaktata de

Romano Frenkel*).

La Vulpo kaj la Anseroj.

el Grimm.

Al herbejo, kie sin paŝtis kelkaj grasaj anseroj, venis unu tagon vulpo. Rigardante ilin ĝi diris kun grimaco: „Mi venas ĝustatempe — tute tiel same, kiel mi estis invitita: vi ĉiuj sidas tiel konvene, ke mi povas vin ĉiujn formanĝi unu post alia“. La anseroj, kriante pro teruro, salte leviĝis, kaj ĝemante petegis la vulpon, ke ĝi ne faru al ili malbonon. Sed tiu-ĉi volis aŭskulti nenion, dirante: „Ne povas esti kompatato — vi devas morti!“

Fine unu el ili rekuraĝiginte ekparolis: „Se ni, malfeliĉaj anseroj, devas tuj morti, faru almenaŭ al ni unu favoron! Permesu, ke ni diru niajn preĝojn, por ke ni ne mortu en niaj pekoj. Poste ni ĉiuj stariĝos en vico, kaj vi povos laŭ via deziro elekti la plej grasan“.

— „Nu“, diris la vulpo: „tiu-ĉi ja estas justa kaj pia peto. Ekpreĝu! Mi atendos vin“.

Tial la unua ekkomencis longan preĝon, kaj, ĉar ĝi ŝajne neniam finiĝos, la dua ankaŭ ekpreĝis, kriante el la tuta sia gorgo: „Ga! ga! ga!“ Sekvis la tria kaj la kvara kaj post malmultaj minutoj ĉiuj gagadis nore, dirante siajn preĝojn.

Kiam ili estas ĉesintaj preĝi, mi daŭrigos tiun-ĉi rakonton, sed... dume ili ankoraŭ preĝadas.

Tradukis R. FANSHAVE.

(Ĥindujo).

*) Ĉiuj artikoloj de tiu-ĉi fako estas senditaj al mi de diverslandaj esperantistoj por eldonata de mi K r e s t o m a t i o aŭ tradukitaj de mi mem. La represado de ili ne estas permesata. Mi petas pri alsendo de artikoloj por tiu-ĉi fako rekte al mi. — Romano F r e n k e l; Eniseisk, Siberio Ruslando.

Frostrego.^Δ

Unu duonpatrino havis duonfilion kaj propran filion; kion ajn la propra filino ne estus farinta, por ĉio oni ŝin mankaresas je la kapeto kaj aldiradas: saĝulineto! sed, kvankam la duonfilino ĉiam penadas kontentigi la duonpatrinon, ŝi havas en tio nenian sukceson: ĉio estas ne tiel, ĉio estas malbona. Tamen, oni devas konfesi la veron, la knakineto estis oro, — en bonaj manieroj ŝi baniĝus kiel fromaĝ' en butero,*) sed ĉe la duonpatrino ŝi lavis sin per larmoj de la mateno ĝis vespero. Kion fari! La vento, tiu bruegas, tamen post tempo ioma ĝi eksilentas; sed, se maljuna virino ekkoleras — ŝi ĉesos malbaldaŭ, ŝi ĉiam ion elpensos kaj tiklos la langon je l' dentoj.

Kaj elpensis la duonpatrino forpeli la duonfilinon el la hejmo; ŝi diras al al edzo: „Forkonduku ŝin, maljunulo, kien vi valas, por ke miaj okuloj ŝin ne vidu, por ke miaj oreloj ŝin ne aŭdu; sed ne lasu ŝin ĉe la parencoj en varma dometo, vi forportu ŝin en la kampon liberan je l' frostokraketulo!“ La maljunulo ekĉiragrenis, li deziris kovri ŝin per ĉevaltuko, sed eĉ tion fari li timis kaj forveturis kun la senhejmulino al la kampo libera, sidigis ŝin sur neĝamason, faris super ŝi kruconsignon, kaj mem rapide forveturis hejmen por ke la okuloj ne vidu la filinan morton.

Restis la malfeliĉulino kaj mallaŭte faras preĝon. Alvenas la Frostokraketo, saltetas, haltetas, je l' bela knabin rigardetas: „Knabino, knabino, mi estas la Frostokraketo-Nazo!“ — „Estu bonvena, Frostokraketo; evidente Dio vin sendis por ke vi forportu mian pekan animon“. La Frostokraketo intencis ŝin ekkapti kaj trafrostumi; sed ekplaĉis al li ŝia saĝa parolo! li ĵetis al ŝi pelton. Ŝi surmetis la pelton, subteris la piedetojn kaj sidis. Denove venas la Frostokraketo-Nazo, saltetas, haltetas, je l' bela knabin' rigardetas: „Knabino, knabino, mi estas la Frostokraketo-Nazo!“ — „Estu bonvena Frostokraketo; evidente Dio vin sendis por ke vi forportu mian pekan animon“. — Sed la Frostokraketo venis tute ne por forporti la animon; li atportis al la bela knabino kestegon, altan kaj pezan, plenan de ĉiaspeca dotaĵo. La knabino sidigis sur la kestegeton, tia gajeta, tia beleta! Denove venis la Frostokraketo-Nazo, saltetas, haltetas, je l' bela knabin' rigardetas. Afablan bonvenon ŝi diris, kaj li donacis al ŝi veston, per or' kaj arĝento broditan. Ŝi surmetis ĝin kaj fariĝis kia belulino, kia riĉvestulino! Ŝi sidas kaj kantetojn kantadas.

Dume la duonpatrino pri la knabino feston funebran festenas: ŝi estas bakinta flanojn.**) „Iru, edzo! alportu la filinon por la entrigo“. La maljunulo forveturis. Kaj sub la tablo bojas hundeto: „Tjaŭ! tjau! la maljunulan filinon en or' kaj arĝent' oni trenas, sed la maljunulinan la fianĉoj ne prenas!“

— „Silentu, malsaĝa! ricevu jen flanon kaj diru: la maljunulinan filinon la fianĉoj prenos, kaj de l' maljunula oni nur la ostetojn altrenos“. La hundeto

*) „Baoigi kiel fromaĝo en butero“ signifas en rusa lingvo: Vivi en plej bonaj kondiĉoj, en komforto, en plena kontentigo, havi ĉion kion oni deziras.

**) En Rusujo oni bokas flanojn por ĉiu postenteriga tagmanĝo.

formanĝis la flanon kaj ree: „Tjaŭ! tjau! la maljunulan filinon en or' kaj arĝent'a oni trenas, sed la maljunulinan la fianĉoj ne prenas!“ „La maljunulino ree flanojn donadis kaj ĝin batadis, sed la hundeto ĉiam bojdiris la samon: „La maljunulan filinon en or' kaj arĝent' oni trenas, sed la maljunulan la fianĉoj ne prenas!“ La maljunulino ree flajnojn donadis kaj ĝin batadis, sed la hundeto ĉiam bojdiras la samon „La maljunulan filinon en or' kaj arĝent' oni trenas, sed la maljunulinan la fianĉoj ne prenas!“

Ekkraĵetis la pordego, malfermiĝis la pordo: oni portas kestegon, altan, pezan; paŝas la duonfilino — kvazaŭ vera nobelfraŭlino ŝi brilas! La duonpatrino ekrigardis — kaj la manojn dissvingis — „Maljunulo, maljunulo, enjugu aliajn ĉevalojn, veturigu mian filinon plej rapide; sidigu ŝin sur la sama kampo, sur la saman lokon“. Forveturis la maljunulo al sama kampo, sidigis ŝin sur la saman lokon.

Venis la Frosto-Ruĝa-Nazo, ekrigardis sian gastinon, saltis, saltadis, bonajn parolojn ne aŭdis. Li ekkorelis, ekkaptis ŝin kaj mortigis.

— „Maljunulo, maljunulo, iru, alportu mian filinon; rapidegajn ĉevalojn enjugu, la glitveturilon ne renversu, la kestegon ne perdu!“ Kaj la hundeto sub la tablo: „Tjaŭ! tjau! la maljunulan filinon la fianĉoj prenos, sed de l' maljunulina nur la ostetojn oni en sako altrenos!“ La pordego malfermiĝis, la maljunulino elkuŝis renkonte al la filino, sed anstataŭ la filino ŝi ĉirkaŭprenis malvarman kadavron. Ŝi ekploris, ekĉagreniĝis — sed estis jam tro malfrue!

tr. R. FRENKEL.

Ĉiu Esperantisto devas regule legi.
ESPERANTO.

Duonmonata internacia gazeto.

Direktoro: H. HODLER.

Tutmonda informilo. :: Ĉiulandaj korespondantoj.
Socia vivo — Komerco — Geografio — Ideoj kaj faktoj — Kongresoj kaj festoj — Aerveturado. — Esperantistaj manifestacioj — Diversaj statistikoj — Esperanto-Movado — Arto kaj literaturo — Felietono — Rubrikoj por korespondado, petoj kaj proponoj.

Oficiala organo de Universala Esperanto Asocio (U. E. A.)

„Esperanto“ aperas la 5an kaj 20an de ĉiu monato.

Jara abono: simpla eldono Sm 2,00 — luksa eldono (sur pli bona papero) Sm 2,500.

Oni akceptas nur tutjarajn abonojn!

Direkcio: 10. rue de la Bourse 10. Geneve, (Svisujo)

Specimeno senpage laŭ peto!

Estas malfermita por 1911 jaro abono de la gazeto

„LA ONDO DE ESPERANTO“.

(laŭ la adreso: 26, Tverskaja, Moskvo, Rusujo).

Jara abonpago 2 rubl. (2,120 sm)

Dum la 3-a jaro de sia ekzistado tiu ĉi sola ĉiumonata regule-perioda organo de rusaj esperantistoj senpage donos al siaj abonantoj, krom 12 16-pagaj numeroj, la librojn;

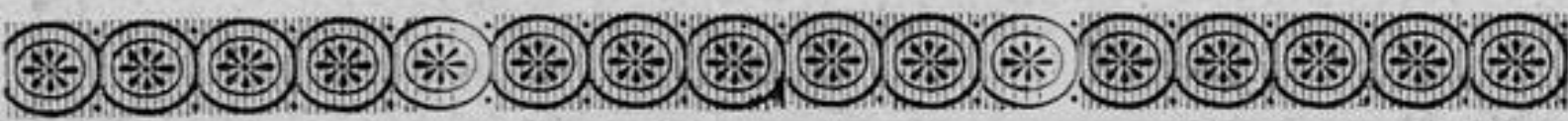
1) A. Rivier. En Rusujo per Esperanto.

(130-paĝa originala priskribo de peresperanta vojaĝo de la Alĝera aŭtoro en Rusujo).

2) V. Devjatnin. Plena Verkaro.

3-a vol. 140 paĝa libro.

Apartaj kajeroj de la ĵurn. 15 sd., de la verko de Rivier 64 sd., Devjatnin 65 sd.

Se vi ne jam abonis

la Gazeton

„RIGA STELO“,

Rapidu tion fari, ĉar uluaj numeroj estas presitaj nur malmultenombre!

Ĉiu nova abonanto ricevas senpage Oficialan Jarlibron 1911.

Если Вы еще не абонировались на газету,

„ЗВѢЗДА РИГИ“,

попѣшите это сдѣлать,

такъ какъ первые номера отпечатаны въ самомъ ограниченномъ количествѣ!

Каждый новый подписчикъ получаетъ бесплатно Официальный Ежегодникъ на 1911 г.

Книжный Магазинъ
К. Г. ЗИХМАНЪ

РИГА, ТЕАТРАЛЬНАЯ, 9.

Л. Заменгофъ, Полный Учебникъ съ двумя словарями	25 коп.
Л. Заменгофъ, Основы Международнаго Языка	36 „
Л. Заменгофъ, Полный Словарь Эсперанто-Русскій	80 „
Н. Корзлинскій, Русско-Эсперантскій Словарь	175 „
Т. Щавинскій, Полный Курсъ, 2-ое изд.	60 „
Д-ръ А. Фишеръ, Esperanta legolibro Тифлисъ 1910	30 „
А. Сахаровъ, На Пути къ Братству Народовъ	60 „
Л. Andreev. Ben-Tovit	10 „
Leo Belmont. La Radioj de Roentgen	10 „
К. М. Стрижевъ. О Международномъ Языкѣ	10 „
La Evangelio. Sankta Mateo	30 „
J. Borel, Lehrbuch der Esperanto-Sprache mit Schlüssel	94 „
P. Christaller. Wörterbuch	260 „

Принимается подписка на журналы: „La Ondo de Esperanto“, „Riga Stelo“ и „Germana Esperantisto“.

Юноши и барышни, преподаватели языка Эсперанто, эсперантисты желающие укрѣплять будущность нашего языка, читайте, абонируйтесь и совѣтуйте абонироваться на журналъ

JUNESO
МОЛОДОСТЬ

Международное Освѣдомленіе молодыхъ эсперантистовъ, 55, rue de Vaugirard, Paris.

Въ годъ; 3 1/2 фр. (140 к.) Отдѣльный номеръ: 0.40 фр. (16 коп.).

Juneso ежемѣсячно даетъ своимъ читателямъ!

Пропагандныя статьи во всѣхъ важныхъ языкахъ;

На Эсперанто! полную хронику о молодежи всѣхъ странъ, наилучшія по стилю литературныя статьи. Арена для обсужденія жизни молодежи, открытой каждому абоненту,

Библиографію важнѣйшихъ изданій. Юмористику, Списокъ молодыхъ людей, желающихъ переписываться.

Juneso, единственная эсперантская газета, редактируемая эсперантской молодежью всѣхъ странъ и единственная способная дать такой матеріаль.

Абонируйтесь на **Juneso**.

Распространяйте **Juneso**.

Поддерживайте **Juneso**.

Каждому лицу завербовавшему 5 абонентовъ, **Juneso** высылается бесплатно за годъ.